

Vaihtoehtoja lapselle säästämiseen

Miitta Sjöblom

Opinnäytetyö

Lokakuu 2018

Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala

Tradenomi (AMK), liiketalouden tutkinto-ohjelma

Tekijä(t) Sjöblom, Miitta	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä Lokakuu 2018
	Sivumäärä 66	Julkaisun kieli Suomi
		Verkojulkaisulupa myönnetty: x
Työn nimi Vaihtoehtoja lapselle säästämiseen		
Tutkinto-ohjelma Liiketalouden tutkinto-ohjelma		
Työn ohjaaja(t) Eskola, Anne		
Toimeksiantaja(t) -		
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia erilaisia lapselle säästämis- ja sijoitustapoja ja selvittää niiden ominaisuuksia, kuten tuottoja ja kuluja, riskejä sekä vaativuutta. Työn teoriaosuudessa perehdyttiin ensin sijoittamisen teoriaan ja käytettäviin termeihin sekä yleisiin säästö- ja sijoitustapoihin.</p> <p>Tutkimusmenetelmänä käytettiin vertailevaa tutkimusta ja aineistona käytettiin valmiita dokumentteja. Tutkimusaineistoa etsittiin pankkien, pankkiiriliikkeiden sekä vakuutusyhtiöiden verkkosivuilta. Aineistoksi valittiin erityyppisiä, saatavilla olevia tuotteita ja näitä valittuja tuotteita analysoitiin tarkemmin. Tuotteille laskettiin mahdolliset tulevat tuotot 18 vuoden ajalta käyttämällä tuotteiden historiallisia tuottoja. Lisäksi arvioitiin tuotteiden sisältämiä riskejä, kuluja sekä niiden vaativuutta säästäjän näkökulmasta.</p> <p>Analyysin perusteella voitiin todeta, että sijoitustuotteen valinnalla on pitkän aikavälin säästämässä tuoton kannalta todella suuri merkitys, kun korkoa korolle -ilmiön vaikutus korostuu. Tilisäästämisen korkojen ollessa tällä hetkellä erittäin alhaiset säästettävälle summalle saatava tuotto olisi inflaatio huomioon ottaen lähes olematon. Myös kulujen minimoinnin merkitys korostuu korkoa korolle -ilmiössä, ja pienetkin kulut syövät pitkällä tähtäimellä pääomasta suuren osan pois. Esimerkiksi osakesäästämässä välityspalkkioiden suuruudella on suuri vaikutus, etenkin melko pieniä summia kerrallaan säästämällä. Analyysi osoitti, että lapselle säästämässä melko pienistäkin kuukausittaisista säästösummista voi sijoittamalla saada lapselle kasaan merkittävän potin, kun valitsee sijoituskohteen huolellisesti ja aloittaa ajoissa.</p>		
Avainsanat (asiasanat) Lapselle säästäminen, säästäminen, sijoittaminen, pitkäaikainen sijoittaminen, sijoittamisen verotus		
Muut tiedot (salassa pidettävät liitteet)		

Author(s) Sjöblom, Miitta	Type of publication Bachelor's thesis	Date October 2018 Language of publication: Finnish
	Number of pages 66	Permission for web publication: x
Title of publication Options for saving for a child		
Degree programme Business Administration		
Supervisor(s) Eskola, Anne		
Assigned by -		
Abstract <p>The object of the thesis was to study different ways of saving and investing for a child and find out about their qualities such as profits and expenses, risks and complexity. The theoretical part dealt with the theory of investing and the terminology to be used, and common ways to save and invest.</p> <p>The research method was comparative research and documents were used as research material. The research material was searched from the websites of banks, banking companies and insurance companies. Different types of available products were chosen as the material and these chosen products were analyzed more closely. Possible future profits for 18 years were calculated for the products using their historical profits. Additionally, the products' risks, expenses and complexity from the saver's perspective were reviewed.</p> <p>Based on the analysis, the choice of the investment product has a substantial significance in long-term investing, when the effect of compound interest is emphasized. The interests of savings accounts being very low at the moment, the profits would be almost non-existent, considering the effect of the inflation. Also, the importance of minimizing expenses is emphasized with the effect of compound interest, and in long term, even small expenses will decrease the capital significantly. For example, in saving in equities the amount of commissions has a big effect, especially when saving fairly small sums at a time. The analysis showed that when saving for a child, even saving small sums monthly can create a significant pot, if the investment product is chosen carefully and the process is started early.</p>		
Keywords/tags (subjects) Saving for a child, saving, investing, long-term investing, taxation of investing		
Miscellaneous (Confidential information)		

Sisältö

1	Johdanto	3
2	Tutkimusasetelma	4
2.1	Tutkimusongelma ja tutkimuskysymykset	4
2.2	Tutkimusote ja tutkimusmenetelmä	5
2.3	Aineistonkeruu- ja analyysimenetelmä	6
2.4	Luotettavuustarkastelu	8
3	Säästäminen ja sijoittaminen	9
3.1	Sijoittamisen teoriaa	9
3.2	Tilisäästäminen	12
3.3	Rahastosäästäminen	14
3.4	Osakesijoittaminen	18
3.5	Vakuutussäästäminen	22
3.6	Verotus	23
4	Tutkimuksen toteutus.....	28
5	Tutkimustulokset.....	33
6	Johtopäätökset.....	46
7	Pohdinta.....	48
	Lähteet	53
	Liitteet	57
	Liite 1. Tutkimusaineistona käytetty materiaali	57
	Liite 2. Nordnet Superrahasto Suomen alkuperäinen tuottolaskelma	59

Taulukot

Taulukko 1. Lahjaverotus 1. ja 2. veroluokassa.....	27
Taulukko 2. Danske Kultapossutili.....	29
Taulukko 3. Nordnet Superrahasto Suomi.....	30
Taulukko 4. LähiTapiola Maailma 50.....	31
Taulukko 5. Aktia Likvida+	31
Taulukko 6. Osakesijoittaminen Nordnetilla.....	32
Taulukko 7. Aktia Säästövakuutus.....	33
Taulukko 8. Kultapossutilin tuotto	35
Taulukko 9. Superrahaston tuotto	37
Taulukko 10. LähiTapiola Maailma 50 tuotto.....	39
Taulukko 11. Aktia Likvida+ tuotto.....	40
Taulukko 12. Osakesäästämisen tuotto	42
Taulukko 13. Osakesäästämisen tuotto, jos kauppaa käydään vain kerran vuodessa	43
Taulukko 14. Aktia Säästövakuutuksen tuotto	45

1 Johdanto

Useat vanhemmat säästävät nykyään lapsilleen. Niistä, jotka säästävät, osa säästää säännöllisesti ja suunnitelmallisesti ja osa säästää silloin tällöin, esimerkiksi vain lapsen syntymäpäivinä. Kaikki säästäminen on toki fiksua ja hyödyllistä, mutta säästämisen suunnittelu on helppoa ja nopeaa ja pienelläkin vaivannäöllä on mahdollista saavuttaa säästetyille rahoille jonkinlaista tuottoa.

Lapselle säästämisestä on tehty viime vuosina joitakin tutkimuksia ja opinnäytetöitä (mm. Danske Bank 2014, Manninen 2017, Jääskeläinen 2015). Esimerkiksi Nordean joulukuussa 2017 teettämän kyselytutkimuksen mukaan noin kolme neljästä vanhemmasta säästää lapselleen, joka toinen silloin tällöin ja joka neljäs säännöllisesti. Kotitalouden tulotasolla on selvästi vaikutusta säännölliseen säästämiseen. Suurin syy säästämättömyydelle on se, ettei saa säästettyä, vaikka haluaisi. Vain 15 prosenttia niistä, jotka eivät säästä lapselleen, ei pidä lapselle säästämistä tarpeellisena. Selvästi yleisin tapa säästää on tili: noin puolet säästää säästötilille ja vajaa kolmasosa käyttötilille. Rahastoihin säästää viidesosa ja pörssiosakkeisiin vain 4 prosenttia. Rahastot ja osakkeet ovat selvästi suositumpia säästötapoja korkeimman tulotason perheissä, kuin pienempituloisissa perheissä. (Kärkkäinen 2017, 2–6.)

Talousasiantuntija Martin Paasi (2016) on todennut tutun sanonnan mukaisesti, että aika on rahaa. Säästämässä pitkäjänteisyys onkin erittäin arvokasta. Erityisesti lapselle säästämässä korostuu korkoa korolle -ilmiö, sillä säästöaika on pitkä. Ajan mittaan tapahtuvat tuottospurtit ja -romahdukset tasaantuvat pitkällä aikavälillä. Kun osaketuotto on markkinoilla vuodessa keskimäärin noin 6,6 %, saataisiin vastasyntyneestä lapsesta 13 812,34 euron kertasijoituksella eläkeikään saavuttaessa miljoonääri. Vaikka tämä onkin vain laskennallinen esimerkki, on kuitenkin selvää, että korkoa korolle -ilmiön takia mitä aiemmin aloitat säästämisen, sitä helpommin pääset tavoitteeseen. (Paasi 2016.)

Tämän opinnäytetyön on tarkoitus toimia helppona ja informatiivisena pakettina lapselle säästämistä kiinnostuneille. Työssä esitellään yleisimpiä säästämisen- ja sijoitusvaihtoehtoja, lasketaan niiden keskimääräisiä tuottoja 18 vuoden kuluttua sekä pohditaan niiden hyviä ja huonoja puolia erilaisten säästäjien näkökulmasta. Työn tarkoi-

tus ei ole tarjota sijoitusvinkkejä eikä suositella tiettyjä palveluntarjoajia, vaan tarkoituksena on esitellä ja tutkia erilaisia vaihtoehtoja. Säästämisen voi aloittaa pienilläkin summilla, sillä jos säästää joka kuukausi 18 vuoden ajan, niitä pieniä summia kertyy säästöön yhteensä 216. Kun säästämiseen vielä yhdistää fiksun sijoittamisen, voi pienistä summista kertyä lapselle merkittävä pääoma aikuisuuden alkuun.

2 Tutkimusasetelma

Tutkimusasetelmassa kuvataan, kuinka tietty ongelma aiotaan ratkaista. Tutkimusasetelma koostuu tutkimusongelmasta, ongelmasta johdetuista tutkimuskysymyksistä sekä rajauksista. Kun mietitään, millä kokonaisuudella tutkimusongelma ratkaistaan, on kyseessä tutkimusote. Tutkimusasetelmaan kuuluu myös tutkimusmenetelmien ja luotettavuusmenetelmien määrittäminen. (Kananen 2017, 21.)

2.1 Tutkimusongelma ja tutkimuskysymykset

Tutkimusprosessin kannalta tärkeää on määritellä ja rajata tutkimusongelma, sillä se ohjaa koko prosessia. Tieteellisessä tutkimuksessa on aina oltava jokin ongelma, jota lähdetään ratkaisemaan. (Kananen 2017, 56.) Laadullisessa tutkimuksessa tutkimusongelma voi muuttua monta kertaa tutkimusprosessin aikana. Tutkimusongelman sijaan laadullista tutkimusta tehdessä käytetään usein termin ”tutkimusongelma” sijaan tutkimustehtävää. Tutkimusongelma tai -tehtävä toimii ikään kuin juonena koko tutkimukselle. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 121–122.) Tutkimustehtävänä työssä on tutkia erilaisia tapoja säästää lapselle ja löytää niiden hyvät ja huonot puolet erilaisissa elämäntilanteissa oleville vanhemmille.

Tutkimuskysymys johdetaan tutkimusongelmasta tai tutkimustehtävästä. Tutkimusongelma tai -tehtävä ratkaistaan vastaamalla tutkimuskysymykseen. Tutkimuskysymyksiä voi olla enemmänkin kuin yksi, tai kysymyksen lisänä voidaan käyttää apukysymyksiä. (Kananen 2017, 60–61.) Tutkimustehtävästä voi johtaa tutkimuskysymyk-

sen: Millaisia lopputuloksia eri säästötavat antavat 18 vuoden kuluttua? Tästä kysymyksestä voi johtaa apukysymyksiä: Mitä hyviä ja huonoja puolia eri säästötavoissa on? Millaiset säästötavat sopivat erilaisissa elämäntilanteissa oleville vanhemmille?

Aihetta rajataan niin, että kaikista olemassa olevista säästötavoista tutkittavaksi valitaan tilisäästäminen, rahastosäästäminen, osakesäästäminen sekä vakuutusäästäminen. Sijoittaa voi todella moniin asioihin, mutta johdannossa mainittujen tutkimusten perusteella nämä neljä säästötappaa ovat melko yleisiä, kun on kyse lapselle säästämisestä. Lisäksi niitä tarjoavat useat eri pankit, pankkiiriliikkeet sekä vakuutusyhtiöt, joten vaihtoehtoja löytyy paljon.

2.2 Tutkimusote ja tutkimusmenetelmä

Kvalitatiivisella eli laadullisella tutkimuksella tarkoitetaan sellaista tutkimusta, jonka avulla pyritään löytämään asioita ilman tilastollisia menetelmiä. Laadullisen tutkimuksen tekijä tutkii prosesseja, joita olisi hankala tutkia tilastollisin analyysin. Laadullisella tutkimuksella ei pyritäkään yleistämään asioita, vaan kuvaamaan ja tulkitsemaan niitä syvällisemmin ja monipuolisemmin. Yksi selkeä ero määrällisen ja laadullisen tutkimuksen välillä on myös se, että määrällisen tutkimuksen alussa asetetaan hypoteesit ja tavoitteena on testata pitävätkö ne paikkaansa. Laadullisessa tutkimuksessa uusia hypoteeseja syntyy jatkuvasti tutkimuksen kulkiessa eteenpäin. (Kananen 2017, 35–36.)

Tässä tutkimuksessa ei käytetä tilastollisia menetelmiä, vaan vertaillaan aineistoksi valittuja säästämistapoja erilaisten asioiden perusteella (tuotto, kulut, riski, vaativuus). Työssä ei testata tiettyjen teorioiden ja ennakkokäsitysten paikkansapitävyyttä, vaan analysoidaan tutkimusaineistoa ilman niitä ja mahdollisimman kokonaisvaltaisesti.

Työssä käytetään tutkimusmenetelmänä vertailevaa tutkimusta. Vertaileva tutkimus on tutkimusstrategia, jossa etsitään ja kuvataan tutkimukseen valittujen asioiden tai tapauksien välisiä eroja ja yhtäläisyyksiä. Vertailtavana voivat olla esimerkiksi erilaiset prosessit, tapaukset tai yksiköt, jotka ovat jollain tavalla yhteismitallisia ja näin ol-

len vertailukelpoisia. Vertaileva tutkimus voi perustua määrällisiin tai laadullisiin aineistoihin, ja tilastollisiin tai laadullisiin analyysimenetelmiin. (Vertaileva tutkimus 2015.)

Alasuutarin (2011, 28) mielestä laadullinen ja määrällinen analyysi voidaan joko erottaa toisistaan, tai niitä voi myös soveltaa samassa tutkimuksessa. Samaa mieltä on myös Melin (2005, 60), jonka mukaan ei ole olemassa mitään tiettyä oikeaa tapaa tehdä vertailevaa tutkimusta. Vertailevassa tutkimuksessa voidaan käyttää joko kvantitatiivista tai kvalitatiivista lähestymistapaa. Kvantitatiivisella tavalla voidaan tuottaa yleistettävissä olevaa tietoa, kun taas kvalitatiivinen tapa on tarkoitettu tuottamaan syvällisempää tietoa. Vertaileva tutkimus voi olla kuitenkin myös sekoitus kummastakin tavasta. Silloin nämä tavat täydentävät toisiaan, ja tutkimuksella voidaankin esimerkiksi tuottaa selityksiä tutkittavaan asiaan. (Melin 2005, 60.) Koska aineistonkeruumenetelmänä tässä työssä on dokumentit, painottuu tutkimusote kuitenkin kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimuksen puolelle.

2.3 Aineistonkeruu- ja analyysimenetelmä

Kun suunnitellaan aineistonkeruuta, on olennaista miettiä, mitä tietoa tarvitaan, kuinka paljon sitä tarvitaan, ja millä menetelmällä sitä kerätään. Aineistonkeruumenetelmä tässä työssä on siis dokumentit. Dokumenttien käyttöä aineistona kutsutaan sekundäärisiksi aineistoksi. Dokumentti tarkoittaa esimerkiksi kirjoitetussa tai kuvallisessa tai jossain muussa visuaalisessa muodossa tuotettua aineistoa. Olennaista on, että aineistoa ei tuoteta tutkimusta varten, vaan ne ovat tutkimuksen alkaessa jo valmiiksi olemassa. Dokumenteiksi voidaan laskea esimerkiksi muistiinpanot, sähköpostit, videot ja äänitteet, valokuvat tai verkkosivut. (Kananen 2017, 120–121, 125.)

Kun tutkimuksessa käytettäviä dokumentteja on vain vähän, voi niitä käsitellä manuaalisesti. Tavoitteena on, että koko aineisto saadaan yhteismitalliseksi, jotta sitä voidaan käsitellä kokonaisuutena, yhdellä analysointimenetelmällä. (Kananen 2017, 123.) Koska laadullisessa tutkimuksessa yleensä pyritään analysoimaan aineistoa mahdollisimman läpikotaisesti, tutkittavien tapauksien määrä on yleensä melko

pieni. Siksi laadullisessa tutkimuksessa tärkeintä on määrän sijaan laatu. Aineistonkeruussa voidaan käyttää harkinnanvaraista otantaa, ja silloin tutkijan on tärkeää pystyä ensin rakentamaan vahva teoreettinen perusta. Näin ollen tutkijalla on laaja käsitys siitä, mitä tutkitaan ja kerättävä aineisto osataan valita oikein. (Eskola & Suoranta 2000, 18.)

Tässä tapauksessa käytettäviä dokumentteja ovat pankkien, pankkiiriliikkeiden ja vakuutusyhtiöiden verkkosivuilta löytyvät tiedot niiden säästö- ja sijoitustuotteista. Jokaisesta teoriaosuudessa esiteltävästä säästö- ja sijoitustavasta, eli tilisäästämisestä, rahastosäästämisestä, osakesijoittamisesta sekä vakuutussäästämisestä valitaan yksi tai useampi tuote. Valittavien tuotteiden lukumäärä riippuu siitä, kuinka paljon erilaisia tuotteita kyseisessä ryhmässä on tarjolla. Esimerkiksi tilisäästämisen vaihtoehdot vaihtelevat lähinnä tuotetta tarjoavien pankkien ja pankkiiriliikkeiden omien ehtojen rajoissa. Rahastoja taas löytyy lähes jokaiselta tarjoajalta useita, ja ne voivat erota toisistaan hyvinkin merkittävästi. Siksi tilisäästämisestä tarvitaan vähemmän tuotteita tutkittavaksi aineistoksi kuin rahastosäästämisestä. Tarkoituksena ei ole valita jokaisen tuoteryhmän ”parasta” tuotetta, sillä sen määrittelemine on hankalaa tai jopa mahdotonta ja se vaatisi jokaisen tuotteen analysointia jo aineistonkeruuvaiheessa. Sen sijaan jokaisen lajin tuotteista valitaan aineistoksi ne, joiden kulut vaikuttavat muihin verrattuna edullisilta ja joiden historialliset tuotot ovat olleet melko korkeita. Tilisäästämisen tuotteen valinnassa tärkein tekijä on tilille maksettavan koron määrä.

Analyysi on mukana läpi koko tutkimuksen, eikä etukäteen voida määrittää, kuinka paljon aineistoa on kerättävä. Aineistoa analysoidaan sitä mukaa kun sitä kerätään, jolloin aineistonkeruu lopetetaan vasta sitten, kun tutkimusongelmaan on saatu ratkaisu. On tärkeää, että aineistonkeruuvaiheessa tutkijalle on selvää, mitä aineistossa on ja mitä hän sieltä etsii. Analysoinnin tärkein työkalu on tutkija itse, sillä hänen kauttaan kerätty aineisto muovaantuu käyttökelpoisiksi tutkimustuloksiksi, toisin kuin määrällisessä tutkimuksessa, jonka analyysin kulmakivenä on yleensä esimerkiksi kysely. (Kananen 2017, 35–36, 129.)

Aineiston analysointi tehdään laskemalla, kuinka paljon kyseinen tuote keskimäärin tuottaisi 18 vuoden aikana. Ajaksi valitaan 18 vuotta sen takia, että jos säästäminen aloitetaan heti lapsen synnyttyä ja lopetetaan lapsen täysi-ikäistyessä, säästöaika on

tällöin 18 vuotta. Säästettäväksi summaksi valittiin 30 euroa kuukaudessa. Analyysissä otetaan huomioon tuotteen luvattu tuotto tai keskimääräinen tuotto, tuotteen liittyvät kulut, verotus sekä inflaatio. Kaikkia näitä ei toki voi etukäteen tietää, jolloin on käytettävä arvioita. Säästö- ja sijoitustuotteita analysoidaan myös niiden sisältämän riskin, minimisäästösummien ja vaativuuden perusteella. Näin voidaan löytää sopivia vaihtoehtoja esimerkiksi sellaisille säästäjille, jotka haluavat ottaa riskejä saadakseen parempaa tuottoa, tai niille, jotka haluavat koko säästöprosessin olevan mahdollisimman helppohoitoinen.

2.4 Luotettavuustarkastelu

Tutkimuksessa on tärkeää arvioida, voidaanko koko tutkimusprosessia pitää luotettavana. Koska laadullisessa tutkimuksessa tutkija on itse tutkimusvälineenä niin keskeisessä osassa läpi koko prosessin, on tutkijan itsensä luotettavuus iso osa luotettavuuden tarkastelua. (Eskola & Suoranta 2000, 210.) Kun tutkimuksen luotettavuuden tarkastelussa usein puhutaan reliabiliteetista, laadullisessa tutkimuksessa pidetään tärkeänä sitä, että tutkija tiedostaa ja hallitsee aineistonkeruuseen liittyvän vaihtelun. Yksi tärkeistä luotettavuuden osa-alueista on tutkimusraportti. Laadullisen tutkimuksen tekijän on hankalaa tai jopa mahdotonta osoittaa tulkintojensa todenperäisyyttä, mutta tarkalla raportoinnilla tutkija antaa lukijalle tarpeeksi tietoa, jotta tämä voi itse arvioida, onko tutkijan tulkinnot tutkimuskohteesta uskottavia. (Laadullinen tutkimus prosessina 2018, 83–85.) Siksi luotettavuutta laadullisessa tutkimuksessa parantaa se, että tutkija kuvailee tarkasti kaikki tutkimuksen toteuttamisen vaiheet. Tutkimuksen tulosten tulkitseminen on pystyttävä perustelemaan tarkasti. (Hirsjärvi ym. 2007, 227–228.)

Dokumenttien sisältöön on tutkimusta tehdessä aina suhtauduttava kriittisesti. Kun dokumentin luotettavuutta arvioidaan, on syytä pohtia useita eri kysymyksiä, kuten kuka dokumentin on tuottanut, miksi se on tuotettu ja kenelle se on tarkoitettu. On myös tärkeää miettiä, mitä dokumentilla on haluttu saavuttaa ja puuttuuko dokumentista jotain olennaista. Jos dokumentti on tuotettu totuudenmukaisesti, voivat valmiit kirjalliset aineistot kuitenkin olla jopa luotettavampia kuin haastattelut, sillä

ihmisen muisti ei haastattelutilanteessa tietenkään ole täydellinen. (Kananen 2017, 121–122.)

3 Säästäminen ja sijoittaminen

3.1 Sijoittamisen teoriaa

Pitkäaikaisessa säästämässä pienistäkin summista voi kertyä suuri potti. Vaikka säästäminen ja sijoittaminen ei välttämättä ole niin monimutkaista, on jokaisen aloittelijan syytä ensin perehtyä hieman sijoitusmaailmassa käytettävään sanastoon ja perusteorioihin. Kun ne hallitsee, on helpompi perehtyä eri sijoitustuotteisiin ja tehdä omia sijoituspäätöksiä.

Aivan kaikkea aloittelevan sijoittajan ei tarvitse toki tietää, mutta muutaman keskeisen käsitteen ja tunnusluvun tunteminen voi helpottaa asioiden ymmärtämistä. Inflaatio kertoo, kuinka paljon palveluiden ja tavaroiden hintataso on noussut tietyssä ajassa. Mitä korkeampi inflaatio, sitä vähemmän samalla rahasummalla pystyy siis ostamaan kuin ennen. Maltillinen inflaatio edistää talouden kasvua, joten inflaatio pyritään pitämään noin kahdessa prosentissa vuosittain. (Tammi 2018.) Inflaatio pitäisi-kin ottaa huomioon sijoituksen tuottoja laskettaessa, sillä se vähentää rahan ostovoimaa eli todellista arvoa (Thomsett 2007, 71). Euroopan taloutta pystyy säätelemään Euroopan keskuspankki. Keskuspankki lainaa rahaa muille pankeille keskuspankin ohjauskorolla, ja nämä pankit taas lainaavat rahaa eteenpäin ohjauskorkoa korkeammalla korolla, muun muassa yrityksille ja yksityisille henkilöille. Ohjauskoron muuttaminen vaikuttaa siis kaikkiin muihin korkoihin, joten sitä muuttamalla keskuspankki pystyy vaikuttamaan myös inflaatioon. Alhaiset korot saavat ihmiset ja yritykset ottamaan lainaa, jolloin kulutus kasvaa ja talous elpyy. Korkeat korot taas hillitsevät rahankäyttöä, jolloin liiallista talouskasvua saadaan hidastettua. (Tammi 2018.) Pankit voivat lainata rahaa omilla koroillaan, joita kutsutaan prime-koroiksi. Pankki voi siis itse määrittää koron suuruuden. Yksi yleisesti käytetty korko on euribor-korko, joita on tarjolla eri mittaisille talletusjaksoille 12 kuukauteen saakka. (Anderson 2001, 58,

62.) Euribor on korko, jolla euromaiden pankit tarjoutuvat lainaamaan toisilleen rahaa ilman vakuuksia tietylle ajanjaksolle. Korosta määräävään paneeliin kuuluvat pankit antavat oman korkonsa järjestelmään joka päivä tiettyyn aikaan. Suurimmat ja pienimmät korot jätetään huomiotta ja lopuista lasketaan keskiarvo, joka muodostaa euribor-koron. Euribor-korkoa voidaan käyttää esimerkiksi asuntolainojen korkona. (Frequently asked questions about euribor n.d., 1-2.)

Riskit ovat vahvasti läsnä kaikessa sijoittamisessa. Yleinen sääntö on, että mitä suurempi sijoitusinstrumentin tuotto on, sitä suurempi on myös siihen liittyvä riski. Tuotto voikin olla odotettua pienempi, tai kaikkea sijoitettua pääomaa ei välttämättä saadakaan takaisin. Riski voi olla myös esimerkiksi luottoriski tai korkoriski. Luottoriskillä tarkoitetaan tilannetta, jossa velallinen ei pysty maksamaan velkaansa takaisin. Korkoriski taas tarkoittaa korkojen liikkumista sijoittajan kannalta huonoon suuntaan. (Anderson & Tuhkanen 2004, 34-37.) Yksi tapa vähentää riskiä on sijoitussalkun hajauttaminen. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että ei sijoita koko pääomaa samaan arvopaperiin. Sanonta ”älä laita kaikkia munia samaan koriin” pätee siis myös sijoitusmaailmaan. (Anderson 2001, 88.) Pääoman voi jakaa erilaisiin sijoituskohteisiin, kuten esimerkiksi osakkeisiin ja korkotuotteisiin, ja näiden kohteiden sisällä vielä useampaan eri arvopaperiin. Tällaista riskin pienentämistä hajauttamalla kutsutaan portfolioteoriaksi. Hajauttamalla voidaan pienentää yrityskohtaista riskiä, mutta vaikka salkku olisi kuinka hajautettu, jää jäljelle silti markkinariski, eli osakemarkkinoiden yleisestä vaihtelusta johtuva riski. (Kallunki, Martikainen & Niemelä 2007, 60, 68.) Sijoittajan on hyvä muistaa, että vaikka sijoitukset ovat tuottaneet vuosien ajan hyvin, voi yhden vuoden romahdus markkinoilla pyyhkiä kaiken saavutetun pois. Siksi riskiä tulisi arvioida jatkuvasti, ja sen takia myös hajauttaminen on kannattavaa. (Thomsett 2007, 62.)

Volatiliteetti, eli tuottojen keskihajonta, on mittari sille, kuinka paljon sijoituskohteen tuotto on vaihdellut. Volatiliteetti lasketaan aina tietyltä ajanjaksolta, usein yhdeltä vuodelta. Korkea volatiliteetti tarkoittaa suurta vaihtelua, eli korkeampaa riskiä, kun taas pieni volatiliteetti kertoo alhaisesta vaihtelusta. Toinen yleisesti käytössä oleva mittari on Sharpen luku. (Tammi 2018.) Sharpen mittarilla voidaan verrata sijoituksen toteutunutta tuottoa sen sisältämään riskiin nähden. Mitä suurempi Sharpen luku on, sitä parempi sijoituksen tuotto on ollut verrattuna sen sisältämään riskiin. (Kallunki

ym. 2007, 279.) OP:n osaketutkimusjohtaja Henri Parkkisen mielestä osakesijoittamisessa olennaisimpia tunnuslukuja ovat muun muassa osinkotuotto sekä P/E-luku. Yhtiöiden maksamat osingot vaihtelevat paljon, osa maksaa tuloksestaan ison osan omistajilleen, kun toiset taas käyttävät voitot enemmän yhtiön kasvuun. Osinkotuottoprosentti lasketaan kaavalla $(\text{osakekohtainen osinko/osakekurssi}) \times 100$. P/E-luku taas kertoo osakkeen hinnan suhteen osakkeen nettotulokseen. (Tunnusluvut tutuiksi – Perehdy ainakin näihin ennen sijoituspäätöstä n.d.) Rahastoille on lisäksi myös omia luokitusmenetelmiä, joista yksi tunnetuimmista on Morningstar-luokitus. Morningstar luokittelee rahastot niiden sisältämän riskin sekä tuoton perusteella. Arvosanoina toimivat tähdet, joita annetaan yhdestä viiteen, joista yksi on huonoin ja viisi on paras. (Kallunki ym. 2007, 285.)

Jokaisen olisi hyvä aloittaa sijoittaminen tekemällä edes yksinkertainen sijoitussuunnitelma. Se onnistuu vastaamalla yksinkertaisiin kysymyksiin, kuten mitä halutaan ja miten, mitä tehdään ja milloin. On syytä selvittää itselleen omat sijoitustavoitteet, sijoitusaika, mihin kohteisiin haluaa sijoittaa sekä kuinka paljon riskiä sietää ja miten sitä aikoo hallita. Sitten mietitään nykyistä elämäntilannetta. Mitä omistaa, onko velkaa, kuinka paljon nykyään ja tulevaisuudessa on tuloja? Kuinka paljon tuloista voi käyttää sijoittamiseen? (Anderson & Tuhkanen 2004, 15-17.) Sijoittajan ikä, tulot, riskinsietokyky ja elämäntilanne ovat kaikki asioita, jotka pitäisi ottaa huomioon, kun mietitään, kuinka varoja sijoitetaan. Ei ole olemassa tiettyä kaavaa, jonka mukaan varoja kannattaisi jakaa erilaisiin kohteisiin, sillä sijoittaminen on niin yksilöllistä. (Stokes 2004, 231.)

Sijoitustyytlejä on monia erilaisia ja niitä voi jaotella eri tavoin. Sijoittaja voi esimerkiksi olla aktiivinen tai passiivinen sijoittaja. Aktiivinen sijoittaja seuraa markkinoiden tapahtumia ja tekee ahkerasti muutoksia omaan salkkuunsa keräämänsä tiedon pohjalta. Passiivinen sijoittaja taas ei tee suuria muutoksia salkkuunsa ajan kuluessa ja markkinoiden muuttuessa, joten passiivisen sijoittajan ei tarvitse olla aina perillä siitä, mitä markkinoilla tapahtuu. Passiivinen sijoittaja pyrkii yleensä pitämään salkkunsaa samankaltaisena, kuin mikä eri osakkeiden ja muiden omaisuuslajien painotus on markkinoilla. Passiivinen sijoittaminen on yleensä aktiivista sijoittamista kustannustehokkaampaa, sillä salkkuun tehdään muutoksia harvemmin. (Parviainen & Järvinen 2012, 13-14.) Pitkän tähtäimen sijoittamisessa, etenkin osakesijoittamisessa,

joskus sijoittajan tunteet ottavat vallan, ja sijoittaja poikkeaa alkuperäisestä suunnitelmasta. Ahkerasti markkinoita seuraava saattaa alkaa yrittää löytää keinoja saada hurjia tuottoja, kun esimerkiksi jonkin osakkeen kurssi, jonka ostamista on harkinnut muttei ole ostanut, onkin yhtäkkiä noussut hurjiin lukemiin. Silloin sijoittaja alkaa ottaa isoja riskejä suurien voittojen toivossa, ja saattaa helposti tehdä hätiköityjä päätöksiä. (Siegel 2014, 374.)

Sijoitussalkkuaan voi hoitaa itse, tai halutessaan käyttää apuna sijoitusneuvontaa tai antaa koko salkun ulkopuolisen hoidettavaksi. (Anderson 2001, 35.) Sijoitusneuvoja voi antaa suosituksia esimerkiksi jonkin tuotteen ostamisesta tai myymisestä. Ennen palvelun tarjoamista sijoitusneuvojalla on velvollisuus selvittää riittävän tarkasti asiakkaan taloudellinen tila, sijoituskokemus sekä tavoitteet. Asiakkaalle tulee antaa riittävän yksityiskohtaista tietoa suositeltavasta tuotteesta ja sen sisältämistä riskeistä ja suositukset on annettava asiakkaan edun mukaisesti. Sijoitusneuvontapalvelua valitessa asiakkaan kannattaa vertailla eri palveluntarjoajia ja niiden hintoja. Osa tarjoaa neuvontaa vain oman yhtiönsä tarjoamiin rahoitusvälineisiin, kun taas jotkut tarjoavat laajemmin saatavilla olevia tuotteita. On viisasta selvittää, saako sijoitusneuvoja palkkioita niistä tuotteista, joita hän tarjoaa, sillä neuvot saattavat olla hie-man puolueellisia. Palveluntarjoajalla tulee aina olla toimilupa. Vaikka käyttäisi apuna sijoitusneuvontaa, päätökset tekee kuitenkin aina asiakas itse, jolloin hän myös kantaa päätöksistä johtuvat seuraukset. Siksi on neuvoista huolimatta tärkeää sijoittaa vain niihin asioihin, jotka varmasti ymmärtää. (Sijoitusneuvonta on yksilöllisen suosituksen antamista 2014.) Salkun voi halutessaan antaa hoidettavaksi omaisuudenhoitajalle. Sopimuksessa voidaan antaa hoitajalle päätösvalta sijoittamisesta joko osittain tai kokonaan. Myös omaisuudenhoitajalla tulee olla riittävät tiedot asiakkaastaan, jotta hän pystyy tekemään asiakkaan kannalta parhaita ratkaisuja. Hoitaja tekee ratkaisuja sen perusteella, mitä sopimuksessa on asiakkaan kanssa määritelty, ja siksi tässäkin tapauksessa asiakas kantaa riskin itse. (Omaisuudenhoito 2014.)

3.2 Tilisäästäminen

Käyttötili on varmasti lähes kaikille tuttu tapa hoitaa päivittäisiä raha-asioita. Monilla esimerkiksi palkat ja erilaiset etuudet menevät suoraan käyttötilille. Käyttötilin

kautta maksetaan usein ostokset ja laskut. Pankista ja markkinatilanteesta riippuen käyttötilille voidaan maksaa korkoa. Koron laskemistapakin voi vaihdella, se voidaan laskea esimerkiksi sen mukaan, mikä on ollut tilin kuluneen kuukauden alin saldo, tai se voidaan laskea päivittäin tilillä olevien varojen mukaan. Käyttötilin avaaminen on yleensä ilmaista, mutta mahdolliset muut maksut, kuten kuukausimaksut tai erilliset palvelumaksut, vaihtelevat pankeittain. (Käyttötili ja säästämistili 2015.) Suomessa talletuspankeissa olevat talletukset on suojattu talletussuojalla 100 000 euroon asti. Näin asiakas saa tallettamansa varat takaisin, mikäli talletuspankki ei kykene maksamaan talletuksia takaisin itse. Sijoituspalveluita varten käytettävien tilien suojasta vastaa Sijoittajien korvausrahasto. Suomessa toimivien ulkomaisten pankkien sivuliikkeiden talletussuoja riippuu pankin kotivaltion talletussuojajärjestelmästä. Kaikissa EU-maissa ja ETA-alueen maissa talletussuojaksi on määrätty 100 000 euroa, mutta muuten käytänteissä voi olla eroja. (Talletussuoja 2017.)

Pankit tarjoavat käyttötilien lisäksi säästämiseen ja sijoittamiseen tarkoitettuja tilejä. Säästö- ja sijoitustilit voivat olla jatkuvia tai määräaikaista, ja niissä voi olla rajoituksia esimerkiksi varojen pois noston suhteen. Tileille maksettavan koron määrä vaihtelee toki pankkien ja erilaisten tilien kesken, mutta yleensä koron määrään vaikuttaa myös talletettavien varojen määrän sekä talletusajan pituuden mukaan. Määräaikaistiliä avatessa tilille talletettava summa sidotaan sovituksi ajaksi, jonka aikana sitä ei yleensä saa nostaa pois. Joissain sopimuksissa varat on mahdollista nostaa myös kesken sovittun ajan, mutta tällöin nostoon liittyy yleensä kustannuksia. Jatkuva säästötili on avoimempi kuin määräaikainen. Sinne voi tehdä talletuksia milloin tahansa, ja varoja on usein helpompi myös nostaa tililtä pois. (Käyttötili ja säästämistili 2015.)

Finanssiala ry:n kesällä 2017 julkaiseman tutkimuksen (Säästäminen, luotonkäyttö ja maksutavat 2017, 11, 16–17.) mukaan tilisäästäminen on suomalaisten keskuudessa suosituin säästömuoto. Jopa 38 prosenttia vastaajista pitää säästöjään tavallisella käyttötilillä, 40 prosenttia säästää säästö- ja sijoitustileille. Säästämis- ja sijoituskohdeiden turvallisuus on aina ollut tärkeää suomalaisille, ja se on edelleen tärkein kriiteeri kohteiden valinnassa. Suomalaiset arvostavat myös sijoitusten riskittömyyttä sekä vaivattomuutta, vaikka niiden merkitys onkin lähivuosina hieman laskenut.

Kesäkuun 2018 lopussa suomalaisilla kotitalouksilla oli Suomen Pankin tilastojen mukaan talletuksia yhteensä hieman yli 87 miljardia euroa. Keskikorko näille talletuksille

oli 0,12 %. Määräaikaista talletuksia näistä oli 6 miljardia euroa. Kesäkuussa tehdyille uusille määräaikaistalletuksille sai keskimäärin 0,20 % koron. (Mökkilainoja nostettu aiempien vuosien tapaan 2018.)

3.3 Rahastosäästäminen

Sijoitusrahastolla, eli lyhyemmin rahastolla, tarkoitetaan sijoituskohdetta, jonka varat on sijoitettu erilaisiin rahoitusvälineisiin. Tällaisia rahoitusvälineitä ovat esimerkiksi osakkeet, joukkovelkakirjalainat sekä korkoinstrumentit. Rahaston varat ovat peräisin rahastoon säästävilta. Rahastoa hallinnoi rahastoyhtiö, ja sillä on oma salkunhoitaja, joka sijoittaa säästäjiltä kerätyt rahat rahaston sääntöjen mukaisesti erilaisiin arvopapereihin. Kaikki rahastoon säästävät omistavat osan rahastoa, siihen sijoittamansa rahasumman suhteessa. (Sijoitusrahastot n.d.) Rahastoesite ja avaintietoesite kertovat, mihin rahasto sijoittaa. Niiden perusteella sijoittajan on helppo valita omiin tavoitteisiinsa sopiva rahasto. Rahasto-osuuksia voi merkitä haluamallaan rahasummalla esimerkiksi rahastoyhtiöiden ja pankkien internetsivuilla. (Sijoitusrahasto-opas 2015, 4.)

Rahastot toimivat Finanssivalvonnan vahvistamien sääntöjen mukaisesti. Rahaston säännöt määrittävät myös sen, millaisesta rahastosta on kyse ja millainen on rahaston sijoituspolitiikka eli strategialinjaus. Kunkin rahaston säännöistä ilmenee muun muassa, sijoitetaanko varoja osake- vai korkomarkkinoille vaiko molemmille, sekä mille maantieteelliselle alueelle varoja sijoitetaan. Säännöt kertovat myös rahaston vertailuindeksiin, jakaako rahasto tuotto-osuuksia sekä käyttääkö salkunhoitaja salkunhoidon osana myös johdannaisia. (Puttonen & Repo 2011, 31.)

Rahaston tuotto määräytyy sen mukaan, kuinka ne markkinat kehittyvät, joihin rahaston varat on sijoitettu. Rahastoja on tarjolla erilaisten sijoittajien tarpeisiin. (Puttonen & Repo 2011, 32.) Rahastot tarjoavat sekä kasvu- että tuotto-osuuksia. Kasvuosuuksissa rahaston tuotto lisätään rahasto-osuuteen, ja sijoittajan saama tuotto koostuu arvonnoususta, joka realisoituu osuuksista luovuttaessa. Tämä on sijoittajalle verotuksen kannalta edullisempi, kun taas tuotto-osuuksissa sijoittajalle maksetaan tuottoa vuosittain, jolloin tuotosta maksetaan joka kerta myös verot. (Elo 2015, 26.) Sijoitusrahastoja voidaan määritellä esimerkiksi niiden sijoituspolitiikan mukaan,

eli mihin ne varansa sijoittavat (Kallunki ym. 2007, 132). Seuraavaksi esitelläänkin yleisimpiä rahastotyyppisiä.

Osakerahastot

Nimensä mukaisesti osakerahastoissa varat sijoitetaan pääosin osakkeisiin. Osakerahastoja voidaan edelleen luokitella tarkemmin, esimerkiksi sen perusteella, minkä alan yhtiöiden ja minkä maantieteellisen alueen osakkeisiin varat sijoitetaan. Myös sijoituskohteina olevien yhtiöiden koko on yksi yleisimmistä jaottelumenetelmistä. (Sijoitusrahasto-opas 2015, 8.) On myös mahdollista jakaa osakerahastot niiden sijoitustyylin perusteella, jolloin rahasto sijoittaa joko arvo- tai kasvuyrityksiin. Arvoyrityksiin sijoittavien tavoite on ostaa osakkeita halvalla ja myydä ne kalliilla, mikä on kenties se perinteisin tapa osakesijoittamisessa. Kasvuyrityksiin sijoittava taas ostaa osakkeensa kalliilla, ja hänen tavoitteenaan on myydä ne vielä kalliimmalla. (Puttonen & Repo 2011, 67.)

Osakerahastoille valitaan usein vertailuindeksi (benchmark-indeksi) sen mukaan, millaisiin osakkeisiin sen varat sijoitetaan. Rahaston tuottotavoitteena on yleensä voittaa tämä valittu indeksi. Esimerkiksi OMX Helsinki Cap -tuottoindeksi kuvaa keskimääräistä kurssikehitystä Suomen osakemarkkinoilla. (Sijoitusrahasto-opas 2015, 8.)

Korkorahastot

Korkorahastojen sijoituskohteita ovat yritysten ja julkisyhteisöjen liikkeelle laskemat joukkovelkakirjalainat. Korkorahastot voidaan jakaa lyhyen koron sekä pitkän koron rahastoihin sen mukaan, kuinka pitkiä niiden sijoituskohteina olevien joukkolainojen laina-ajat ovat. (Kallunki ym. 2007, 133.)

Lyhyen koron rahastojen sijoituskohteita ovat lyhytaikaiset rahamarkkinavälineet, joilla käydään kauppaa rahamarkkinoilla. Näitä ovat esimerkiksi pankkien sijoitustodistukset, yritysten yritystodistukset, valtion velkasitoumukset sekä kuntien kuntatodistukset. Rahastoja voidaan luokitella sen perusteella, minkä eri tahojen liikkeeseen laskemia sijoituskohteita sekä kuinka lyhytaikaisia sijoituskohteita rahasto saa ostaa. Näiden seikkojen perusteella lyhyen koron rahastot luokitellaan joko rahamarkkinarahastoksi, käteisrahastoksi tai muuksi lyhyen koron rahastoksi. (Sijoitusrahasto-opas 2015, 7.)

Pitkäaikaiset joukkolainat sekä muut korkoinstrumentit ovat pitkän koron rahastojen merkittävimpiä sijoituskohteita. Pitkäaikaisissa joukkolainoissa laina-aika on yli vuoden. Näitä lainoja laskevat liikkeeseen esimerkiksi valtiot ja yritykset. Joskus näkee myös puhuttavan erikseen obligaatorahastoista ja yrityskorkorahastoista. Molemmat ovat pitkän koron rahastoja, mutta nimi kertoo, minkälaisiin pitkäaikaisiin lainoihin rahastot sijoittavat. Obligaatorahastot sijoittavat valtion ja muiden julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemiin lainoihin, kun taas yrityskorkorahastot ostavat yritysten lainoja. Pitkän koron rahastoihin sijoittaessa on hyvä myös tunnistaa käsite high yield bonds, jolla tarkoitetaan erityisen riskipitoisia yrityslainoja. (Sijoitusrahasto-opas 2015, 7.)

Yhdistelmärahastot

Kuten nimestäkin voi päätellä, yhdistelmärahastot ovat yhdistelmiä erilaisista sijoituskohteista. Tällaiset rahastot sijoittavat osakkeiden lisäksi erilaisiin korkoa tuottaviin kohteisiin. Koska osakkeiden ja korkosijoitusten välistä painoarvoa voidaan vaihdella markkinatilanteen muuttuessa, on vaihtelurajat määritelty tarkasti rahaston säännöissä. (Puttonen & Repo 2011, 70.) Selkein tapa ilmaista vaihtelurajat on käyttää prosentteja. Silloin säännöissä voidaan esimerkiksi ilmoittaa, että rahaston pääomasta osakkeita saa olla enintään 75 %. Vaihtelurajat eivät kuitenkaan ole yhdistelmärahastoille pakollisia, jolloin ne voi jättää kokonaan määrittelemättä. Tällöin rahasto voi päättää sijoituksistaan täysin markkinatilanteen mukaisesti, jolloin se voisi periaatteessa jopa sijoittaa koko pääomansa pelkkiin osakkeisiin tai pelkkiin korkotuotteisiin. (Sijoitusrahasto-opas 2015, 8.)

Indeksirahastot

Indeksirahastot sijoittavat pääomansa osakkeisiin. Rahastot eivät kuitenkaan valitse osakkeitaan itse, kuten tavalliset osakerahastot. Indeksirahastot valitsevat jonkin tietyn indeksin, jonka mukaisesti rahaston sijoitukset tehdään. Esimerkkinä voidaan käyttää jo aiemmin mainittua OMX Helsinki Cap -tuottoindeksiä. Osakkeiden painoarvot rahastossa pidetään samana, kuin mikä niiden paino on kyseisessä indeksissä. Rahaston ja valitun indeksin täsmävyys tarkistetaan yleensä muutaman kerran vuodessa, jolloin osakkeita tarvittaessa myydään ja ostetaan, jotta rahasto saadaan pidettyä indeksiä vastaavana. Yleisesti indeksirahastot voivat sijoittaa yhteen osakkeeseen korkeintaan 20 % pääomastaan. (Sijoitusrahasto-opas 2015, 8-9.)

Indeksirahastot ovat passiivisia rahastoja. Koska rahaston osto- ja myyntipäätökset tehdään automaattisesti valitun indeksin mukaisesti, ei indeksirahasto tarvitse rahastonhoitajaa tekemään näitä sijoituspäätöksiä. Tästä syystä indeksirahastojen hoitokulut ovat matalia. (Argillander 2017.)

Muut rahastot

Edellä mainittujen lisäksi on olemassa myös monia muita rahastoja. ETF-rahasto on pörssinoteerattu indeksiosuusrahasto, eli sen osuuksilla käydään siis kauppaa pörssissä. Rahaston arvo määräytyy pörssissä osakkeiden tapaan osto- ja myyntitarjousten pohjalta. (Elo 2015, 28.) ETF-rahastoissa usein yhdistyy hajautus ja kustannustehokkuus. ETF-rahastoa valitessa on hyvä varmistua takaajapankin vakavaraisuudesta. Osa ETF-rahastoista omistaa sen arvon perusteena olevat sijoituskohteet, mutta osa käyttää erilaisia johdannaisopimuksia, jolloin rahaston sisältämä riski voi olla merkittävä. (Parviainen & Järvinen 2012, 68-70.)

Erikoissijoitusrahastot poikkeavat sijoitusrahastolain mukaisesta riskin hajauttamisen periaatteesta. Normaalisti sijoitusrahaston tulee sijoittaa vähintään 16 eri kohteeseen, kun taas erikoissijoitusrahastossa kohteiden määrää ei ole määritelty. Tällaisten rahastojen nimestä on selvästi käytävä ilmi, että kyseessä on erikoissijoitusrahasto. Lähes kaikki edellä mainitut rahastot voivat siis olla myös erikoissijoitusrahastoja. (Rahastojen ominaisuuksia 2014.) Esimerkiksi rahasto-osuusrahastot ovat erikoissijoitusrahastoja. Rahasto-osuusrahastot sijoittavat toisiin sijoitusrahastoihin. Näin ollen rahaston varat on hajautettu vielä enemmän kuin useimmissa tavallisissa rahastoissa, jolloin riski pienenee. (Puttonen & Repo 2011, 71.)

Nykyään on tarjolla myös paljon muita rahastoja, jotka voivat sijoittaa periaatteessa mihin tahansa. Yleisimpiä kohteita ovat esimerkiksi kiinteistöt, raaka-aineet ja muut hyödykkeet. Näiden vaihtoehtoisrahastoiksi kutsuttujen rahastojen toimintaa ei säännellä, mutta laki kuitenkin määrittelee, kuinka toiminta tulee järjestää ja mitä tietoja rahaston tulee antaa sekä sijoittajille että viranomaisille. Jotta Suomessa saa tarjota vaihtoehtorahastoja ei-ammattimaisille sijoittajille, on rahaston hoitajalla oltava toimilupa. Rahastosta on myös laadittava avaintietoesite, josta löytyy kaikki olennaiset tiedot rahastosta. (Rahastojen ominaisuuksia 2014.)

3.4 Osakesijoittaminen

Ostamalla osakkeen omistaa osuuden siitä yhtiöstä, jonka osakkeesta on kyse. Yritykset laskevat osakkeita liikkeelle, jotta ne pystyvät rahoittamaan toimintaansa ilman liiallista velkapääomaa. Osakkeiden kauppapaikkana toimii yleensä pörssi, jossa sijoittajat käyvät kauppaa keskenään ja jonne myös uudet liikkeelle lasketut osakkeet tulevat myyntiin. Kaupankäynti pörssin välityksellä on turvallista, nopeaa sekä edullista. Pörssissä on myynnissä lähinnä suurimpien ja menestyneimpien yhtiöiden osakkeita, sillä huonosti menestyvät yhtiöt harvoin pysyvät kauaa pörssikaupassa mukana. (Saario 2016, 18.) Suurin osa yrityksistä ei ole listautunut pörssiin lainkaan. Syitä on monia: yritys ei välttämättä tarvitse uutta osakepääomaa, tai se ei halua paljastaa toiminnastaan kaikkia niitä tietoja, jotka ovat pörssiyhtiöille pakollisia julkaistavia. Osa haluaa myös pystyä päättämään, kuka yrityksen osakkeita omistaa. Pörssiyhtiön osakkeita voi ostaa esimerkiksi jokin yrityksen kilpailija, joka näin ollen pystyisi valtaamaan yhtiön. (Anderson 2001, 131.) Vaikka vain pieni osa yhtiöistä on listautunut pörssiin, keskitytään tässä työssä osakesijoittamisen osalta lähinnä pörssinoteerattuihin osakkeisiin. Pörssinoteerattuihin osakkeisiin sijoittaminen on piensijoittajille yleinen, helppo ja turvallinen tapa sijoittaa suoraan osakkeisiin.

Osakesijoittamisen päämäärä on luonnollisesti saada sijoituksista tuottoa. Tämä yleensä toteutuu, jos omistetun yhtiön liiketoiminta on kasvavaa ja kannattavaa. Kun yhtiö kasvaa, sen tuottama voitto kasvaa, jolloin myös sijoittajille voidaan jakaa enemmän rahaa. Yhtiöt jakavat yleensä osan tekemästään voitosta kerran vuodessa osinkona osakkeenomistajilleen. Yhtiön menestys ja kasvu johtaa maksettavien osinkojen kasvun lisäksi myös osakkeen arvon nousuun, joka onkin osinkojen lisäksi toinen tapa saada tuottoa osakesijoituksilla. (Saario 2016, 18-20.) Osakkeiden reaali-tuotto, eli inflaation huomioon ottava tuotto, on ollut vuosina 1900–2017 koko maailmassa keskimäärin 5,2 prosenttia vuodessa. (Dimson, Marsh & Staunton 2018, 37).

Pörssiosakkeen arvo muodostuu markkinoilla kysynnän ja tarjonnan mukaan. Millä hinnalla myyjä on valmis myymään osakkeen, ja kuinka paljon ostaja on valmis maksamaan osakkeesta? Jos yhtiö vaikuttaa menestyvältä ja kasvavalta, sijoittajat haluavat ostaa osaketta itselleen, ja näin ollen osakkeen arvo nousee. Jos yhtiöstä taas tulee vähänkin huonoja uutisia, sijoittavat yleensä haluavat osakkeistaan eroon, ja he

ovat valmiita myymään osakkeitaan halvemmalla. Tällöin osakkeen arvo laskee. Lyhyellä aikavälillä osakkeiden hinnat saattavat vaihdella siis melko heppoisinkin perustein, mutta pitkällä tähtäimellä osakkeen arvon kehitykseen vaikuttaa kuitenkin eniten talouden yleinen kehitys sekä yhtiön kasvu, joka vaikuttaa osingonmaksun kehitykseen. (Saario 2016, 22.)

Kun tutkii listaa esimerkiksi Helsingin pörssiin listautuneiden yritysten osakkeista, voi huomata, että joillain yrityksillä on kahdenlaisia osakkeita. Listasta löytyy esimerkiksi Orion Oyj A sekä Orion Oyj B. (Companies listed on Nasdaq Helsinki 2018.) Näitä voidaan kutsua osakesarjoiksi tai osakelajeiksi, ja ne erotetaan toisistaan esimerkiksi niiden perään laitettavin kirjaintunnuksin, kuten Orionin tapauksessa kirjaimin A ja B. Osakesarjojen välinen ero on osakkeenomistajan oikeuksissa. Osakkeenomistajilla voi olla taloudellisia oikeuksia yhtiöön liittyen, kuten oikeus saada osinkoa, sekä joskus esimerkiksi etuoikeus merkitä yhtiön uusia liikkeelle laskemia osakkeita. Taloudellisten oikeuksien lisäksi osakkeenomistajilla on päätösvaltaa, jota he voivat käyttää yhtiökokouksissa. Tätä oikeutta usein kuitenkin pidetään vähäpätöisempänä, sillä useimmilla yksityissijoittajilla äänivalta on hyvin pieni äänimäärän ollessa riippuvainen omistettujen osakkeiden määrästä. Eri osakesarjojen välisiin eroihin onkin hyvä tutustua tarkasti, tiedot löytyvät yleensä esimerkiksi yhtiön vuosikertomuksesta. Esimerkiksi A-sarjan osakkeille voidaan maksaa suurempaa osinkoa kuin B-sarjan osakkeille, tai B-sarjan osakkeella saattaa olla kymmenkertainen äänioikeus verrattuna A-sarjan osakkeeseen. Nämä erot näkyvät yleensä myös osakkeiden markkinahinnoissa. (Opi osakkeet 2017, 18.)

Pörssiin listautuneet yhtiöt luokitellaan markkina-arvojen mukaan kolmen eri luokkaan: suuret yhtiöt, keskisuuret yhtiöt ja pienet yhtiöt. Yleensä luokista käytetään kuitenkin englanninkielisiä nimityksiä Large Cap, Mid Cap ja Small Cap. Large Cap -yhtiöiden markkina-arvo on yli miljardi euroa. Mid Cap -ryhmään kuuluvilla yhtiöillä markkina arvo on 150 miljoonan ja 1 miljardin euron välissä. Small Cap -yhtiöiden markkina-arvo on alle 150 miljoonaa. Näissä ryhmissä yhtiöt voidaan jakaa lisäksi toimialansa mukaisesti, joita on yhteensä kymmenen: öljy ja kaasu, perusteollisuus, teollisuustuotteet ja -palvelut, kulutustavarat, terveydenhoito, kulutuspalvelut, tietoliikennepalvelut, yleishyödylliset palvelut, rahoitus sekä teknologia. Luokittelussa käytetään kansainvälistä ICB-luokitusstandardia (Industry Classification Benchmark),

jonka avulla voidaan tehdä toimialojen välisiä vertailuja ympäri maailman, ja joka auttaa sijoittajia ja tutkijoita analyysien tekemisessä. (Opi osakkeet 2017, 19.)

Osakesijoittaja voi olla passiivinen tai aktiivinen. Passiivinen sijoittaja ostaa osakkeita joko täysin satunnaisesti, tai yrittää saada salkustaan samankaltaisen kuin markkinat keskimäärin, eli ostaa osakkeita markkina-arvojen suhteessa. Aktiivisia tyylejä taas on valtavasti. Voidaan tutkia yrityksen tilinpäätöstä ja yrittää määrittää jonkin osakkeen niin sanottua oikeaa arvoa, tai verrata osakkeita keskenään, tai vaikka etsiä osakkeen hinnan kehityksestä merkkejä, joiden perusteella päättää, milloin kannatta ostaa tai myydä. (Puttonen 2009, 67-69.) Kaksi osakesijoittamisessa usein käytettyä strategiaa ovat arvostrategia sekä sen vastakohta kasvustrategia. Arvostrategiaa noudattava sijoittajan pääsääntö on ostaa halvalla ja myydä kalliilla, jolloin etsitään osakkeita, joiden kurssi on jostain syystä alempana kuin yleensä. Kasvustrategian idea on ostaa sellaisia osakkeita, joiden kurssit ovat jatkuvassa nousussa. Osake ei siis ole ostettaessa halpa, mutta koska sen kurssi on aina noussut hyvin, oletetaan sen nousevan myös jatkossa. (Kallunki ym. 2007, 201.)

Osakekaupankäynti käytännössä

Aloittavan osakesijoittajan on ensiksi avattava arvo-osuustili, jonne osakeomistukset kirjataan. Tilin voi avata esimerkiksi pankkien ja pankkiiriliikkeiden verkkosivuilla, jotka toimivat myös arvopaperinvälittäjinä. Arvo-osuustilien kulut vaihtelevat palveluntarjoajien kesken. Lisäksi tarvitaan pankkitili, jonka kautta osakkeisiin liittyvät raha-asiat hoituvat. Sijoittaja saa vuosittain tiliotteen, jossa näkyvät omistukset sekä saadut osingot. Osakekaupoista saatavat kuitit on hyvä säilyttää, sillä niistä on apua verotuksen kanssa. (Näin aloitat osakesijoittamisen 2017.)

Jotta sijoittaja voi alkaa antaa osto- ja myyntitoimeksiantoja välittäjälleen, on ensin tehtävä yleissopimus, jossa käydään läpi, mitä arvo-osuustiliä käytetään, kuinka rahanliikenne hoidetaan ja kuinka toimeksiantojen tekeminen tapahtuu (Opi osakkeet 2017, 41). Toimeksiantoja voi tehdä esimerkiksi käymällä välittäjän konttorilla, tai internetissä, joka on yleensä paljon halvempaa. Toimeksiannossa sijoittaja määrittelee, mitä osakkeita hän haluaa ostaa tai myydä, ja kuinka paljon. (Osakeopas 2017, 6.) Hintaa voidaan määrittellä usein eri tavoin, mutta kaksi esimerkiksi Helsingin pörssissä käytettävää tapaa ovat markkinahintainen tarjous ja hinnallinen tarjous. Markkinahintainen tarjous on hyvin yleinen ja yksinkertainen tapa määrittää tarjouksen hinta,

sillä siinä ei oikeastaan määritellä hintaa lainkaan. Sen sijaan kauppa tehdään sillä hetkellä parhaaseen mahdolliseen kurssiin, joka tarkoittaa osakkeita myytäessä korkeinta tarjottua ostohintaa ja osakkeita ostettaessa alinta tarjottua myyntihintaa. Koska hintaa ei ole rajattu, kaupat syntyvät yleensä todella nopeasti, etenkin jos kyseisellä osakkeella käytävä kauppa on yleensä vilkasta. Hinnalliseen tarjoukseen sijoittaja voi määrittää rajat, joiden toteutuessa kaupat syntyvät. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että sijoittaja asettaa summan, jota kalliimmalla hän ei halua osaketta ostaa, tai vastaavasti myyntitilanteessa summan, jota halvemmalla hän ei halua osaketta myydä. Mikäli tarjottu hinta on asetetulla rajalla tai toimeksiantajan kannalta sitä rajan hintaa parempi syntyvät kaupat. Hinnallinen tarjous on hyvä, jos halutaan myydä osakkeita markkinahintaa korkeammalla hinnalla, tai ostaa markkinahintaa halvemmalla. Joskus kaupan toteutumista voi kuitenkin joutua odottamaan melko pitkään, jos osakkeen markkinahinta ei laske/nouse asetetun tarjouksen tasolle. On toki myös mahdollista, että kauppa jää toteutumatta osittain tai kokonaan. (Opi osakkeet 2017, 41–42.)

Osto- ja myyntitarjoukset pörssin järjestelmiin syöttävät arvopaperinvälittäjät eli meklarit. Myös internetissä annetut toimeksiannot siirtyvät pörssiin meklarien kautta. (Osakeopas 2017, 7.) Järjestelmässä tarjoukset järjestyvät automaattisesti hinnan ja tarjouksen saapumisajan mukaiseen etuoikeusjärjestykseen, osto- ja myyntitarjoukset erikseen. Nämä tiedot ovat kaikille näkyvillä. Kun järjestyksessä ensimmäisissä osto- ja myyntitarjouksissa on samat hinnat, kauppa toteutuu. (Opi osakkeet 2017, 41.)

Osakekauppaa voi helposti käydä myös itse internetissä pörssivälittäjän verkkopalvelun kautta. Tällöin toimeksiantona toimii sähköinen lomake, johon kirjataan samat tiedot kuin muunkinlaisissa toimeksiannoissa. Sijoittaja pystyy itse katsomaan sen hetkiset (yleensä joidenkin minuuttien viiveellä näkyvät) parhaat osto- ja myyntitarjoukset, ja päättämään niiden perusteella hinnan omaan tarjoukseensa. Kauppojen syntyessä rahat lähtevät ostajan tililtä kaksi päivää kaupan jälkeen ja siirtyvät samaan aikaan myyjän tilille. Tässä välissä kauppa selvitetään. (Saario 2016, 28–29.)

3.5 Vakuutussäästäminen

Säästö- ja sijoitusvakuutukset ovat asiakkaan ja henkivakuutusyhtiön välisiä, pitkäaikaiseen säästämiseen ja sijoittamiseen tarkoitettuja sopimuksia. Niissä asiakas maksaa yhtiöön vakuutusmaksuja sopimuksen ehtojen mukaisesti. Vakuutusyhtiö säilyttää asiakkaalta saatavat maksut, ja palauttaa ne sopimukseen merkittynä päivänä, niille kertyneiden tuottojen kera. Säästö- ja sijoitusvakuutukset eroavat toisistaan lähinnä asiakkaan maksamien maksujen perusteella. Säästövakuutuksella tarkoitetaan yleensä sellaista henkivakuutusta, johon säästetään useina erinä, esimerkiksi kuukausittain. Sijoitusvakuutuksiksi taas kutsutaan henkivakuutuksia, joihin asiakas maksaa yleensä vain yhden suuren kertamaksun tai muutaman suuremman maksun. Molemmissa vakuutuksissa sopimukseen nimetään vakuutettu henkilö, jolle säästetyt rahat ja kertyneet tuotot maksetaan sopimukseen merkittynä päivänä. Rahat maksetaan vain, jos vakuutettu on sinä hetkenä elossa, muussa tapauksessa vakuutusyhtiö pitää rahat. Siksi vakuutuksiin yleensä liitetäänkin henkivakuutus, joka korvaa säästettyä summaa vastaavan korvauksen siinä tapauksessa, että vakuutettu henkilö kuolee ennen sopimuksen päättymispäivää. Henkivakuutuskorvauksen saa vakuutuksenottajan määräämä edunsaaja. (Säästö- ja sijoitusvakuutusten ominaisuuksia 2013.)

Vakuutusten tuotto riippuu siitä, onko valittu laskuperustekorkoinen vai sijoitussidonnainen vakuutus, vai näiden kahden yhdistelmä. Laskuperustekorkoisessa eli korkosidonnaisessa vakuutuksessa vakuutusmaksuista kertynyt pääoma sijoitetaan vakuutusyhtiön toimesta. Asiakkaan tästä saama tuotto muodostuu yleensä sovitusta korosta ja asiakashyvityksestä. Sovittu korko voi olla sidottu esimerkiksi johonkin viitekorkoon, tai se voi olla kiinteä. Asiakashyvityksistä vakuutusyhtiöt päättävät itse vuosittain. Sijoitussidonnaisissa vakuutuksissa asiakas saa itse valita, mihin vakuutusmaksut sijoitetaan, ja kohteita voi vaihtaa kesken sopimuksen. Kohteita ovat yleensä esimerkiksi sijoitusrahasto-osuudet. Tuotto muodostuu valittujen sijoituskohteiden arvon kehityksestä. Asiakas saa tuottoa, jos kohteiden arvo nousee, mutta myös arvon lasku on mahdollista. (Säästö- ja sijoitusvakuutukset 2012.)

Vakuutusyhtiöt tarjoavat säästö- ja sijoitusvakuutusten lisäksi myös kapitalisaatiosopimuksia. Kapitalisaatiosopimus eroaa säästö- ja sijoitusvakuutuksista siinä, että kapi-

talisaatiosopimuksessa ei vakuuteta ketään. Kapitalisaatiosopimus päättyy aina ennalta määrättyinä päivinä, ja sopimuksen tuotto määräytyy samalla tavalla kuin säästö- ja sijoitusvakuutuksissa. Sopimukset ovat siis myös joko sijoitussidonnaisia tai korkosidonnaisia. (Kapitalisaatiosopimukset 2012.)

3.6 Verotus

Kuten muitakin tuloja, myös sijoittamisesta saatua tuloa verotetaan. Kun lasketaan mahdollisia sijoituksesta saatuja tuloja, kannattaa muistaa ottaa huomioon, että ennen lopullista tuloa, on tuotosta maksettava verot. Sijoittajan on tärkeää tutustua sijoitustoiminnan verotukseen, jotta hän osaa valita itselleen sopivista sijoitusvaihtoehdoista verotuksen kannalta kevyimmät ratkaisut, sillä joskus tuotoista häviääkin yllättävän paljon, jos ei ole ottanut huomioon verojen maksua. Joissain tapauksissa verot voidaan periä jopa jo ennen kuin sijoittaja on saanut ne tulot tililleen, joista vero on maksettava. Kannattaa kuitenkin pitää myös mielessä, että toimintatapoja ei kuitenkaan kannata valita aivan täysin sen mukaan, kuinka pystyy välttämään eniten veroja. Silloin toiminta lipsahtaa helposti jo rangaistavan veronkierron puolelle. (Korpela 2012, 11.)

Sijoitustoiminnassa tulot muodostuvat juoksevista tuotoista sekä sijoituksen arvonnoususta. Juoksevia tuottoja ovat esimerkiksi korkotulot sekä osakkeenomistajalle maksettavat osingot. Juoksevista tuotoista ja arvonnoususta saatavia tuottoja verotetaan eri sääntöjen mukaisesti. Verotus tapahtuu kalenterivuositain, ja sijoituksista saatu tulo merkitään yleensä sen vuoden tuloksi, jolloin sijoittaja on sen saanut. (Korpela 2012, 11–12.)

Pääomavero ja lähdevero

Pääomatuloa on sellainen tulo, jota varallisuus on kerryttänyt. Lähes kaikki sijoittamisesta kertyvät tulot ovat siis pääomatuloa, kuten osinkotulot, luovutusvoitot, osa korkotuloista, vuokratulot sekä henkivakuutuksen tuotto. Pääomatuloa verotetaan kahdella eli veroprosentilla: 30 000 euroon saakka veroprosentti on 30 %, yli 30 000 eurosta veroa maksetaan 34 %. (Pääomatulot 2017.) Seuraavaksi käsitellään erilaisten

sijoittamisesta syntyvien tuottojen verotusta, sekä tuloista tehtäviä mahdollisia vähennyksiä.

Korkotulot voivat olla joko pääomatuloina verotettavia tai lähdeveron alaisia tuottoja. Kotimaisille talletustileille maksettavat korot ovat lähdeveron alaisia tuloja, joten niitä ei lasketa pääomatuloksi lainkaan. Muita lähdeverollisia korkotuloja ovat joukko-, vaihtovelkakirja- ja optiolainojen korot. Myös indeksilainojen indeksihyvitykset ovat lähdeverollisia. Lähdeveron alaisia korkotuloja ei ilmoiteta veroilmoituksessa, eikä niistä voi vähentää kuluja kuten pääomatuloista. Näin ollen lähdevero on lopullinen vero. Koron maksaja vähentää lähdeveron koron maksun yhteydessä. Osa joukkolainojen ja indeksilainojen tuotoista on kuitenkin lähdeveron sijaan pääomaverollisia. Pääomaverollisia korkotuloja ovat joukkolainojen kaupan yhteydessä saadut korkohyvitykset eli jälkimarkkinahyvitykset. Indeksilainoissa verotus määräytyy myyntipäivän perusteella. Ennen eräpäivää myydyistä lainasta sijoittajalle syntyy luovutusvoittoa tai luovutustappiota. Luovutusvoitto on verotettavaa pääomatuloa, tappio voidaan vähentää muista pääomatuloista. (Sijoittajan vero-opas 2018, 12–14.) Luovutusvoitosta tarkemmin myöhemmin tässä kappaleessa.

Sijoitusrahastoista saatavat tuotot ovat veronalaista pääomatuloa, ja vero pidätetään jo tuottojen maksun yhteydessä. Tuotto-osuuksille tuottoa maksetaan vuosittain, joten niitä verotetaan myös joka vuosi. Kasvuosuuksista saatava tuotto verotetaan vasta silloin, kun rahasto-osuus myydään, ja siitä saadaan myyntivoittoa. (Kivioja, Niiranen & Kontkanen 2007, 102-103.) Myös säästö- ja sijoitusvakuutuksista saatava tuotto on veronalaista tuloa. Niiden verotettavaa tuottoa ovat vakuutuksesta maksettavat vakuutuskorvaukset, jotka maksetaan vakuutuksen päättyessä. Jos vakuutusaikana vaihtaa sijoituskohdetta, mahdollista myyntivoittoa ei veroteta. Vasta lopullinen arvonnousu verotetaan vakuutussopimuksen päättyessä. Vakuutuskorvauksen tuotto on pääomaveron alaista tuloa. Jos vakuutussopimuksessa on edunsaajamääräyksellä sovittu, että korvaus maksetaan vakuutuksenottajan lähiomaiselle, siitä summasta joka sopimukseen on säästetty, maksetaan lahjaveron normaalin lahjaverokäytännön mukaisesti ja saadusta tuotosta maksetaan pääomaveron. (Sijoittajan vero-opas 2018, 15.) Lahjaverosta tarkemmin seuraavassa kappaleessa.

Pörssiyhtiöstä saatavista osinkotuloista 15 prosenttia on osakkeenomistajalle verovaapa. Jäljelle jäävä 85 prosenttia on veronalaista pääomatuloa, jota verotetaan

edellä mainitun käytännön mukaisesti. Kun pörssi-yhtiö maksaa sijoittajalle osinkoa, pidätetään osinkotulosta ennakkovero. Verovuoden aikana yhteensä syntyneitä pääomatuloja laskettaessa osinkotuloista huomioidaan vain veronalainen osuus, eli 85 prosenttia. Pörssissä noteeraamattomasta yhtiöstä saatavia tuloja verotetaan eri tavalla. (Sijoittajan vero-opas 2018, 9.) Sitä emme kuitenkaan käsittele, sillä kuten luvussa 2.3 kerrotaan, tässä työssä keskitytään osakesijoittamisen osalta pörssinoteroituihin osakkeisiin.

Luovutusvoitolla tarkoitetaan verotuksen yhteydessä sijoituskohteen myynnistä saatua voittoa, ja sitä verotetaan siis pääomatulona. Luovutusvoittoa voi syntyä esimerkiksi osakkeiden tai rahasto-osuuksien myynnistä. Luovutusvoitto lasketaan vähentämällä myyntihinnasta hankintamenot eli maksettu kauppahinta sekä muut ostosta aiheutuneet kulut (joita ei ole vielä vähennetty verotuksessa), sekä luovutusvoiton hankkimisesta syntyneet kulut. Lunastusvoiton hankkimiskuluja voi syntyä esimerkiksi myyntitoimeksiannoista tai rahasto-osuuden lunastamisesta. Jos menojen määrä ei ole tarkalleen tiedossa, voidaan niiden sijaan käyttää hankintameno-olettamaa. Silloin luovutusvoiton hankkimisesta aiheutuneita menoja ei voida erikseen vähentää. Hankintameno-olettaman suuruus riippuu siitä, kuinka kauan myytävä omaisuus on omistettu. Yli 10 vuotta omistetun omaisuuden hankintameno-olettama on 40 prosenttia sen luovutushinnasta, ja alle 10 vuotta omistetulla omaisuudella hankintameno-olettama on 20 prosenttia. Luovutusvoitosta maksetaan veroa vain, jos sijoitusten myyntihinnat kalenterivuoden aikana ovat yli 1 000 euroa. Alle 1 000 euron verovuositaisista myynneistä syntyneitä luovutusvoittoja ei siis veroteta. Vaikka pieniä luovutuksia ei veroteta, on ne kuitenkin merkittävä veroilmoitukseen. (Korpela 2012, 28–29, 46, 49.)

Pääomatulon hankkimisesta ja säilyttämisestä syntyneitä kuluja voi vähentää pääomatuloista. Esimerkiksi arvopapereiden tai muun vastaavan omaisuuden säilyttämisestä ja hoidosta syntyvistä kuluista vähennetään 50 euron omavastuu, mutta sen ylittävä osuus on vähennyskelpoinen. Jos sijoitustoimintaan liittyen on syntynyt tulonhankkimiskuluja esimerkiksi puhelimen ja tietokoneen käytöstä tai sijoitustoimintaa tukevan kirjallisuuden hankkimisesta, voidaan nekin vähentää pääomatuloista. (Pääomatuloista tehtävät vähennykset 2017.)

Myös sijoitustoiminnan seurauksena syntyneitä tappioita voi vähentää pääomatuloista. Vuonna 2016 tuli voimaan muutos koskien omaisuuden myynnistä tai muusta luovutuksesta syntyneiden tappioiden vähentämistä. Kyseisiä tappioita vähennetään nykyään kaikista pääomatuloista, kun ennen muutosta tappiot vähennettiin pelkistä myyntivoitoista. Kovin pieniä myyntitappioita ei kuitenkaan voi vähentää, sillä vähennyksen saa tehdä vain, jos verovuoden aikana luovutetun omaisuuden hankintameno-ot ovat olleet yhteensä yli 1 000 euroa. Jos on oikeutettu tekemään myyntitappiosta syntyneitä vähennyksiä pääomatuloista, mutta pääomatuloja ei ole ollut verovuoden aikana lainkaan tai niitä on ollut vähemmän kuin vähennyskelpoisia myyntitappioita, vähennys siirretään seuraaville viidelle vuodelle. (Pääomatuloista tehtävät vähennykset 2017.) Säästö- ja sijoitusvakuutuksista syntyvät tappiot eivät ole vähennyskelpoisia (Sijoittajan vero-opas 2018, 15).

Jos pääomatuloja on verovuoden aikana ollut vähemmän kuin kaikkia pääomatuloista tehtäviä vähennyksiä yhteensä, on tuloksena alijäämä. Siinä tapauksessa vähennyksiä voi tehdä ansiotulojen veroista, jolloin kyseessä on alijäämähyvitys. (Pääomatuloista tehtävät vähennykset 2017.) Ansiotulojen veroista voi vähentää 30% alijäämästä, mutta alijäämähyvityksen enimmäismäärää on kuitenkin rajoitettu (Sijoittajan vero-opas 2018, 9). Mikäli ansiotuloista syntyneet verot eivät riitä alijäämähyvityksen tekemiseen, vahvistetaan verotuksessa pääomatulolajin tappio. Tappio vähennetään seuraavien 10 vuoden aikana syntyvistä pääomatuloista sitä mukaa, kun tuloja syntyy. (Pääomatuloista tehtävät vähennykset 2017.)

Lahjaverotus

Lahjaveroa maksetaan silloin, kun annetaan toiselle henkilölle omaisuutta lahjana. Lahjaksi lasketaan kaikenlainen varallisuus, kuten raha, irtaimisto, autot sekä osakkeet. Lahjoja saa antaa samalle henkilölle kolmen vuoden aikana verovapaasti yhteensä alle 5 000 euron edestä. Jos lahjojen summa samalta henkilöltä tänä aikana on 5 000 euroa tai sen yli, lahjan saaja maksaa siitä lahjaveroa. (Lahja 2017.) Lahjaveron suuruuteen vaikuttaa lahjan antajan ja lahjan saajan välinen mahdollinen sukulaisuussuhde. Lahjaverotuksessa käytetään kahta eri veroluokkaa. Ensimmäisessä veroluokassa ovat lahjanantajan lähisukulaiset. Näitä ovat aviopuoliso tai rekisteröidyn parisuhteen osapuoli sekä avopuoliso, jonka kanssa lahjanantajalla on tai on ollut

lapsi, tai jonka kanssa hän on ollut avioliitossa. Myös lahjanantajan suoraan alenevassa tai ylenevässä polvessa olevat perilliset, ja lahjanantajan aviopuolison pelkät alenevassa polvessa olevat perilliset kuuluvat ensimmäiseen veroluokkaan. Toiseen veroluokkaan kuuluvat kaikki muut kuin ensimmäisen luokan henkilöt. Alla olevassa taulukossa näkyvät lahjaveron määrät erikseen ensimmäisessä ja toisessa veroluokassa. (Lahjaveron määrä 2017.)

Taulukko 1. Lahjaverotus 1. ja 2. veroluokassa (Lahjaveron määrä 2017, muokattu)

Lahjaverotus	Vero alarajan kohdalla		Ylimenevän osuuden veroprosentti	
	1. luokka	2. luokka	1. luokka	2. luokka
Lahjan arvo				
5 000 - 25 000 €	100 €	100 €	8 %	19 %
25 000 - 55 000 €	1 700 €	3 900 €	10 %	25 %
55 000 - 200 000 €	4 700 €	11 400 €	12 %	29 %
200 000 - 1 000 000 €	22 100 €	53 450 €	15 %	31 %
1 000 000 € -	142 000 €	301 450 €	17 %	33 %

Veroilmoitus

Kaikki Suomessa asuvat verovelvolliset ovat velvollisia ilmoittamaan tulonsa vuosittain veroilmoituksella. Verovelvollisille lähetetään vuosittain esitäytetty veroilmoitus. Esitäytetty ilmoitus tarvitsee palauttaa vain, jos sitä täytyy korjata tai siihen täytyy lisätä tuloja, oikein esitäytetty lomake ei vaadi toimenpiteitä. Suomessa verovelvollisilla on velvollisuus ilmoittaa kaikki verovuoden aikana saadut tulot. (Korpela 2012, 215.) Esitäytettyyn veroilmoitukseen on valmiiksi kirjattu tulot sekä voitot ja tappiot esimerkiksi osakkeiden myynneistä, mutta osa tiedoista voi puuttua tai olla virheellisiä. Siksi veroilmoitus on aina tarkistettava ja tarvittaessa korjattava. Tarkat ohjeet esitäytetyn veroilmoituksen tarkistamiseen ja korjaamiseen löytyvät Verohallinnon verkkosivuilta. (Esitäytetyn veroilmoituksen tarkistaminen ja korjaaminen, yksityiskohtainen täyttöohje 2017.)

4 Tutkimuksen toteutus

Tutkimusaineiston kerääminen aloitettiin tutustumalla pankkien, pankkiiriliikkeiden ja vakuutusyhtiöiden verkkosivuihin. Pankkien etsiminen aloitettiin hakemalla Googlesta hakusanalla ”suomen suurimmat pankit”, josta löytyi Finanssiala ry:n julkaisema pankkien tuloskatsaus (Pankkivuosi 2016, 2017). Tuloskatsauksesta löytyi vuoden 2016 suurimmat luotonantajat Suomessa, ja näistä valittiin tarkasteltavaksi kuusi suurinta: OP Ryhmä, Nordea, Danske Bank, Handelsbanken, Säästöpankki sekä Aktia. Pankkiiriliikkeitä etsittiin myös Googlesta ja niistä valittiin kaksi ensimmäistä tulosta: Alexandria Pankkiiriliike sekä United Bankers. Lisäksi haluttiin ottaa mukaan ruotsalainen pankki, Nordnet, joka toimii myös Suomessa. Vakuutusyhtiöitä löytyi Googlesta useita, joista valittiin Fennia, OP Vakuutus, LähiTapiola ja Mandatum Life, sillä muut löydetyt yhtiöt eivät tarjonneet säästämisen ja sijoittamisen palveluita. Ensin lähdettiin tutkimaan valittujen pankkien ja pankkiiriliikkeiden verkkosivuja. Tavoitteena ei ollut löytää parasta tai halvinta vaihtoehtoa, koska sellaisten löytäminen olisi vaatinut jokaikisen tuotteen analysointia jo tässä vaiheessa. Tavoitteena olikin sen sijaan löytää tuotteita, jotka vaikuttivat ensikatsauksen perusteella hyviltä, tarkempi analyysi kun tehdään vasta valituista tuotteista. Kaikki tuotteisiin liittyvät tiedot ovat peräisin kyseisten yhtiöiden verkkosivuilta. Käytetyt lähteet löytyvät liitteestä 1.

Ensimmäisenä etsittiin pankkien ja pankkiiriliikkeiden verkkosivuilta tietoja niiden tarjoamista tilisäästämisen palveluista. Verkkosivuja selatessa tutkittiin, minkälaisia tilejä on tarjolla: onko tilillä määräaikaa, voiko tilille säästää jatkuvasti, onko tilillä talletusrajaa, maksetaanko tilille korkoa? Sellaisia tilejä, joiden tiedoista löytyi maksettavan koron määrä ja korko oli yli 0,0 %, ja joihin voi tallettaa useita vuosia ja jatkuvasti, löytyi OP:lta, Danske Bankilta sekä Aktialta. Korkeinta korkoa näistä maksaa Danske Bankin Kultapossutili, joten se valittiin tarkempaan analyysiin. Tiedonkeruun ja tulevan analyysin helpottamiseksi päätettiin tehdä jokaisesta valitusta tuotteesta taulukko, jossa näkyy tuotteen perustietoja. Tilisäästämisen osalta yhden tuotteen valitseminen koettiin riittäväksi, sillä kaikkien löydettyjen tuotteiden väliset erot ovat melko pieniä. Alla Kultapossutilin perustietoja (taulukko 2).

Taulukko 2. Danske Kultapossutili

Kultapossutili (Danske Bank)			
Mahdollinen tuotto	Kulut	Riskit	Muuta
0,2 % peruskorko + 0,2 % bonuskorko jos kuukausisäästö väh. 30 euroa	Korkotulojen lähdevero 30 %. 2 ilmaista nostoa tai siirtoa / kk, muut 2 € kappale	Palveluntarjoajan luottoriski	Myös muut kuin lapsen vanhemmat voivat tehdä talletuksia tilille

Seuraavaksi otettiin tutkittavaksi kaikki valitut yhtiöt, ja etsittiin tietoja niiden tarjoamista rahastotuotteista. Koska tarkoituksena on laskea tuottoja niin, että säästetään säännöllisesti 30 euroa kuukaudessa 18 vuoden ajan, etsittiin pääosin sellaisia rahastoja, jotka täyttävät nämä säännöllisen säästämisen kriteerit. Tarjolla olevista rahastoista vertailtiin kuluja, vuosituottoja sekä riskejä. Tarkempaan analyysiin valittavilta rahastoilta tulee löytyä tietoja aiemmasta arvonkehityksestä vähintään kolmen vuoden ajalta, koska mahdolliset tulevat tuotot lasketaan viimeisen kolmen vuoden arvonkehityksen perusteella. Yhden aiemman vuoden kehityksen perusteella laskeminen ei anna lainkaan luotettavaa kuvaa tuotteen mahdollisesta tulevasta kehityksestä. Kolme vuottakin on melko suppea aikaväli, mutta koska rahastoja tulee jatkuvasti uusia, haluttiin pitää mahdollisena myös uudempien rahastojen valinta, sillä monilla rahastoilla ei välttämättä ole vielä ehtinyt kertyä informaatiota esimerkiksi kymmenen vuoden ajalta. Siksi rahastojen kohdalla tuotto lasketaan viimeisen kolmen vuoden keskimääräisen tuoton perusteella, vaikka historiallinen tuottohan ei toki millään tavalla ole tae tulevasta tuotosta. Rahastoja valitaan kolme erilaista: yksi matalan riskitason rahasto, yksi korkean riskitason rahaston sekä yksi näiden väliltä. Rahastoja valitaan useampi siksi, että niiden tuotot vaihtelevat valtavasti. Siksi halutaan tutkia, kuinka paljon esimerkiksi matalariskisen sekä korkeariskisen rahaston tuotot voivat pitkällä aikavälillä toisistaan erota. On toki hyvä pitää mielessä, että etenkin korkean riskin rahastojen tuotot vaihtelevat paljon, ja korkean tuoton mahdollisuuden käänköpuolena on aina mahdollisuus suuriin tappioihin.

Nordnet tarjoaa asiakkailleen täysin kulutonta indeksirahastoa. Koska kulut syövät pitkän aikavälin säästämässä tuotosta suuren osan, on täysin kuluton tuote mielenkiintoinen vaihtoehto. Superrahasto Suomi (taulukko 3) seuraa Helsingin pörssin 25 vaihdetuimman osakkeen kehitystä, eli OMXH25-indeksiä. Rahasto kuuluu asteikolla 1–7 riskiluokkaan 6, eli sisältää korkean riskin. Rahasto on perustettu vuonna 2014, joten tietoja aiemmasta tuottokehityksestä löytyy vain vuosilta 2015–2017. Näiden kolmen vuoden tuottokehitys on ollut keskimäärin 13,9 % (2015=16,6 %, 2016=14,5 % ja 2017=10,6 %).

Taulukko 3. Nordnet Superrahasto Suomi

Nordnet Superrahasto Suomi (Nordnet)			
Mahdollinen tuotto	Kulut	Riskit	Muuta
(Historiallinen tuotto vuosilta 2015-2017) keskimäärin 13,9 % vuodessa	Rahaston kulut 0 €, osake- ja rahastosalkun avaaminen 0 €	Riskiluokka 6	Seuraa OMXH25-indeksiä, löytyy vaihtoehtoja myös muista Pohjoismaista

Riskiasteikon keskivaiheilta löytyi LähiTapiola Maailma 50 -yhdistelmärahasto (taulukko 4). Rahaston riskiluokka on 4, ja sen kulut ovat monia muita löydettyjä rahastoja edullisemmat, etenkin kun merkintäpalkkiota ei peritä. Rahastoon on mahdollista säästää kuukausittain, jolloin minimisumma on 30 euroa. Rahaston tuotto kolmen viime vuoden ajalta on ollut keskimäärin 5,79 % vuosittain.

Taulukko 4. LähiTapiola Maailma 50

LähiTapiola Maailma 50 (LähiTapiola)			
Mahdollinen tuotto	Kulut	Riskit	Muuta
(Historiallinen tuotto viimeisen 3 vuoden ajalta) keskimäärin 5,79 % vuodessa	Hallinnointi ja säilytys 0,55 % vuodessa, merkintä ja lunastus 0 %, juoksevat kulut yht. 0,93 %	Riskiluokka 4	Minimisumma 30 € / kk

Matalan riskin rahastoja etsiessä huomattiin, että monen rahaston tuotto viimeiseltä kolmelta vuodelta oli negatiivinen. Tutkittavaksi haluttiin kuitenkin löytää rahasto, jonka tuotto on ollut edes hieman nollan yläpuolella, sillä pitkä sijoitusaika vähentää tappioiden riskiä. Tutkittavaksi valittiin Aktialta riskiluokan 1 rahasto, Aktia Likvida+ (taulukko 5), jonka tuotto kolmelta viime vuodelta on ollut keskimäärin noin 0,47 %. Kuukausisäästäminen rahastoon on mahdollista jo 20 eurolla.

Taulukko 5. Aktia Likvida+

Aktia Likvida+ lyhyen koron rahasto (Aktia)			
Mahdollinen tuotto	Kulut	Riskit	Muuta
(Historiallinen tuotto 3 viime vuoden ajalta) keskimäärin 0,47 % vuodessa	Merkintä ja lunastus 0 %, juoksevat kulut 0,50 %	Riskiluokka 1	kuukausisäästö min. 20 € / kk

Osakesäästämisen palveluita tutkittaessa huomio kiinnittyi pääasiassa palveluntarjoajien perimiin maksuihin, kuten arvo-osuustilin maksuihin sekä kaupankäyntipalkkioi-

hin. Monilla palveluntarjoajilla huomattiin kulujen olevan niin suuria, että suurpiirteisellä päässälaskulla laskettuna 30 euron kuukausisäästöstä kulut veisivät merkittävän osan. Analyysiin valittiin Nordnetin tarjoamat osakesijoituspalvelut (taulukko 6), sillä Nordnet ei peri arvopapereista säilytysmaksuja, ja välityspalkkioiden lähtöhinta vaikutti edulliselta moniin muihin yhtiöihin verrattuna. Luvussa 3.3 kerrotaan, että maailmanlaajuisesti osakkeiden reaalityttö on ollut vuosina 1900–2017 keskimäärin 5,2 prosenttia vuodessa. Koska osaketuottojen suuruus vaihtelee eri ajanjaksojen ja maantieteellisten alueiden kesken, päätettiin valita laskelmaan tuotoksi kyseinen reaalityttö.

Taulukko 6. Osakesijoittaminen Nordnetilla

Osakesijoittamisen palvelut (Nordnet)			
Mahdollinen tuotto	Kulut	Riskit	Muuta
Osakkeiden reaalityttö vuosilta 1900-2017 ollut keskimäärin 5,2% vuodessa	Listattujen osakkeiden säilytys 0 €, välityspalkkiot alk. 3 €	Osakesijoittamisen riskit	Reaaliaikaiset kurssit 4 Pohjoismaahan, yht, 7 kaupankäyntimarkkinaa

Vakuutusäästämisen tuotteissa huomattiin säännöllisen kuukausisäästämisen minimisumman olevan usein vähintään 50 euroa kuukaudessa. Joissain tuotteissa minimisummaa ei ole kerrottu lainkaan, joten koska summa saattaa olla suurempi kuin 30 euroa, ei sellaista tuotetta voitu valita. Minimisumma olisi varmasti selvinnyt ottamalla yhteyttä kyseisiin yhtiöihin, mutta sitä ei koettu tarpeelliseksi, sillä tuotteita oli tarjolla useita. Pienin löydetty minimisumma oli Aktian tarjoamassa Aktia Säästövakutuksessa (taulukko 7), jonka minimisumma on 40 euroa per kuukausi. Tuote valittiin siksi, että sen minimisumma on lähimpänä tutkimukseen valittua 30 euron kuukausisäästösummaa.

Taulukko 7. Aktia Säästövakuutus

Aktia Säästövakuutus (Aktia)			
Mahdollinen tuotto	Kulut	Riskit	Muuta
Riippuu sijoituskohteiden arvonkehityksestä	Juoksevat kulut 0,85 % vuodessa	Riippuu valituista sijoituskohteista	Minimisäästösumma 40 € / kk, sisältää henkivakuutuksen. Vakuutukseen maksetun pääoman nosto ja rahastojen vaihto verotonta, sopimuksen päättyessä saatu tuotto verotettavaa

Koska alkuperäisenä suunnitelmana oli käyttää kuukausittaisena säästösummana analyysissä 30 euroa, on se muutettava nyt 40 euroon, jotta analysoitavia tuotteita voidaan pitää yhteismitallisina. Lisäksi saman säästösumman käyttäminen kaikkien tuotteiden kohdalla helpottaa tulosten tulkintaa. Kun kaikki tuotteet oli valittu, aloitettiin niiden tarkempi analysointi. Tarkoituksena oli siis laskea, kuinka paljon näihin eri tuotteisiin 40 euroa kuukausittain 18 vuoden ajan sijoittamalla, olisi mahdollista historiallisten tuottojen perusteella saada tuottoa. Laskelmissa käytetään reaalityttöä, eli inflaation huomioon ottavaa tuottoa. Lisäksi tarkoitus oli analysoida, mitä hyviä ja huonoja puolia mikäkin vaihtoehto sisältäisi erilaisten säästäjien ja sijoittajien kannalta.

5 Tutkimustulokset

Danske Kultapossutili

Danske Bankin Danske Kultapossutili on lapselle säästämiseen tarkoitettu pankkitili, joka avataan lapsen nimiin. 40 euron kuukausisäästösummalla tilille saisi yhteensä 0,4 % koron vuosittain. Korosta pankki vähentää ennen koron maksua lähdeveron, jonka suuruus on 30 %.

Tuoton laskemisessa käytettiin apuna Excel-taulukkolaskentaohjelmaa. Sijoitusten määrä jokaisena vuonna on 480 euroa (12 x 40€). Tuotteen tiedoista ei löytynyt tietoa, millä perusteella vuosittainen korko Kultapossutilille maksetaan, joten oletetaan, että korko maksetaan tilin alimmalle saldolle kyseisen vuoden aikana. Koska korko maksetaan vain kerran vuodessa tilin alimmalle saldolle, ei laskennassa koeta tarpeelliseksi käyttää kuukausia, vaikka varoja talletetaankin kuukausittain. Korkotuoton laskentakaava merkitään taulukkoon (taulukko 8) $= (0,004 * D2) * 0,7$, jossa ensimmäinen luku on tilille vuosittain maksettava korko ja D2 tarkoittaa pääomasarakkeen ensimmäistä riviä. Näiden tulos kerrotaan 0,7:llä, sillä korosta peritään lähdevero, 30 %, ennen kuin korko maksetaan tilille. Pääoman laskentakaava merkitään pluslaskuna $D2 + C3 + B3$, jossa D2 on pääomasarakkeen ensimmäinen rivi, C3 korkotuottosarakkeen toinen rivi ja B3 sijoitus vuodessa -sarakkeen toinen rivi. Näin lasketaan siis ensimmäisen rivin tulokset. Kaavat kopioidaan taulukossa sarakeittain jokaiselle riville, jolloin korkotuotto ja pääoma lasketaan aina edellisten lukujen perusteella. Näin ollen pääomaa olisi 18 vuoden jälkeen kertynyt yhteensä 8 848,74 euroa, kun tilille on sijoitettu yhteensä 8 640 euroa (18 x 480€). Tuottoa sijoitukselle kertyisi siis 18 vuodessa 208,74 euroa. Koska etenkin pitkällä aikavälillä inflaation vaikutus pienentää sijoituksen arvoa, lisättiin viimeiseksi sarake, jossa lasketaan vuosittain pääoman määrä inflaation vaikutus huomioon ottaen. Inflaation suuruudeksi valittiin 2 %, sillä kuten luvun 3 alussa mainitaan, inflaatio pyritään pitämään kahdessa prosentissa. Sarakkeen tulos lasketaan kertomalla pääomasarakkeen luku luvulla 0,98. Näin ollen kertynyt pääoma olisi 8 671,76 euroa, josta tuottoa olisi 31,76 euroa. Lähdevero on jo peritty koron maksun yhteydessä, ja lahjaveroa ei peritä, koska säästetyt summat eivät missään vaiheessa ylitä lahjaveron perinnän kriteerejä, jotka käsiteltiin luvussa 3.6.

Taulukko 8. Kultapossutilin tuotto

Vuodet	Sijoitus vuodessa (€)	Korkotuotto (€)	Pääoma (€)	Pääoma 2 % vuotuinen inflaatio huomioon ottaen (€)
0	0	0	0	0,00
1	480	0,00	480,00	470,40
2	480	1,34	961,34	942,12
3	480	2,69	1444,04	1415,16
4	480	4,04	1928,08	1889,52
5	480	5,40	2413,48	2365,21
6	480	6,76	2900,24	2842,23
7	480	8,12	3388,36	3320,59
8	480	9,49	3877,84	3800,29
9	480	10,86	4368,70	4281,33
10	480	12,23	4860,93	4763,72
11	480	13,61	5354,54	5247,45
12	480	14,99	5849,54	5732,55
13	480	16,38	6345,92	6219,00
14	480	17,77	6843,68	6706,81
15	480	19,16	7342,85	7195,99
16	480	20,56	7843,41	7686,54
17	480	21,96	8345,37	8178,46
18	480	23,37	8848,74	8671,76

Koska säästötilin ainoa riski on palveluntarjoajan luottoriski, voi se olla hyvä valinta sellaisille, jotka eivät halua ottaa yhtään riskejä, sillä talletussuoja suojaa varoja yleensä 100 000 euroon saakka pankin kotivaltiota riippuen. Lisäksi säästötili on helppo tapa säästää, sillä se vaatii vain tilin avaamisen. Kuukausittaisen säästösumman voi laittaa siirtymään tilille automaattisesti, joten säästäminen ei tilin avaamisen jälkeen välttämättä tarvitse toimenpiteitä lainkaan. Myös muiden kuin lasten vanhempien on helppo siirtää esimerkiksi syntymäpäivälahjaksi rahaa suoraan lapsen omalle tilille. Tilisäästäminen sopii niille, jotka eivät halua tai pysty säästämään suuria summia, sillä tilille tallettamisessa ei yleensä ole minimisummaa. Joissain tapauksissa, kuten Kultapossutilissä, suurempien summien tallettamisesta kuitenkin palkitaan suuremman koron muodossa. Kuten taulukosta 3 näkyy, säästötilin tuotto on

tällä hetkellä kuitenkin hyvin matala, ja jotkut pankit eivät tarjoa tileille korkoa lainkaan. Siksi säästötili ei sovellu sellaisille säästäjille, jotka tavoittelevat säästetyille varoille tuottoa.

Nordnet Superrahasto Suomi

Nordnet Superrahasto on kuluton indeksirahasto. Nordnetillä myös osake- ja rahastosalkun avaaminen on maksutonta, eli kuluja ei siis synny mistään. Rahaston arvonkehitys on ollut kolmen viime vuoden aikana keskimäärin 13,9 prosenttia, ja rahasto kuuluu toiseksi korkeimpaan riskiluokkaan. Rahasto ei normaalisti jaa osinkoa, eli rahaston tuotto tulee osuuksien arvonkehityksestä, joka realisoituu vasta kun rahasto-osuuksia myydään. Säännöllinen säästäminen onnistuu jo 15 eurolla kuukaudessa.

Mahdollisen tulevan tuoton laskemisessa käytettiin apuna samaa Excel-taulukkoa kuin tilisäästämisen kohdalla, mutta hieman muokattuna. Vuosien sijaan käytettiin kuukausia, jotta tulos olisi tarkempi, sillä joka kuukausi sijoitetut rahat alkavat tuottamaan heti, eivätkä vasta vuoden lopussa. Koska tuotto on ilmoitettu vuosittaisena tuottona, täytyy laskukaavaa varten vuosituotto 13,9 prosenttia jakaa kuukausien kesken tasan. Kuukausituotoksi saadaan näin noin 1,1583 prosenttia, jolloin tuotto lasketaan kertomalla pääoma luvulla 0,011583. Muuten laskukaavat pysyivät siis samoina. Koska rahastoon ei liity mitään kuluja, ei niitä tarvitse tässä laskelmassa ottaa huomioon. Koska vuosien sijaan taulukossa käytettiin kuukausia, joita on 18 vuodessa yhteensä 216, taulukosta tuli hyvin pitkä. Koska taulukko veisi tilaa monta sivua, tiivistettiin taulukon tulokset samanlaiseen taulukkoon (taulukko 9) kuin tilisäästämässä käytettiin. Tuottosarakkeeseen merkittiin aina 12 edellisen kuukauden tuottojen summa. Alkuperäinen taulukkolaskelma löytyy liitteestä 2.

Taulukko 9. Superrahaston tuotto

Vuodet	Sijoitus vuodessa (€)	Tuotto (€)	Pääoma (€)	Pääoma 2 % vuotuinen inflaatio huomioon ottaen (€)
0	0	0	0	0,00
1	480	31,79	511,79	501,55
2	480	107,64	1099,43	1077,44
3	480	194,74	1774,17	1738,69
4	480	294,74	2548,91	2497,93
5	480	409,56	3438,47	3369,70
6	480	541,39	4459,86	4370,66
7	480	692,77	5632,63	5519,98
8	480	866,58	6979,21	6839,63
9	480	1066,16	8525,37	8354,86
10	480	1295,31	10300,68	10094,67
11	480	1558,42	12339,10	12092,32
12	480	1860,53	14679,63	14386,04
13	480	2207,41	17367,04	17019,70
14	480	2605,70	20452,74	20043,69
15	480	3063,02	23995,76	23515,84
16	480	3588,12	28063,88	27502,60
17	480	4191,04	32734,92	32080,22
18	480	4883,31	38098,23	37336,27

Jos rahasto tuottaisi 18 vuoden ajan 13,9 prosenttia vuodessa, kertyisi pääomaa yhteensä 38 098,23 euroa, inflaatio huomioon ottaen 37 336,27 euroa. Jos rahasto-osuudet myytäisiin, eli lunastettaisiin, niistä saatavista myyntivoitoista maksettaisiin pääomaveroa. Lahjaveroa ei peritä, kun tili on avattu lapsen nimiin, ja kun säästösumat yhdeltä henkilöltä ovat alle 5 000 euroa kolmessa vuodessa. Kuten aiemmin on käyty läpi, myyntivoittoa on myyntihinnan ja sijoitetun pääoman erotus. Tässä tapauksessa myyntivoittoa olisi $37\,336,27\text{ €} - 8\,640\text{ €} = 28\,696,27\text{ €}$. Pääomaveroprosentin ollessa alle 30 000 euron tuloista 30 %, tuosta myyntivoitosta maksettaisiin veroa 8 608,88 euroa ($0,3 \times 28\,696,27\text{ €}$). Lopullinen tuotto olisi siis 20 087,39 euroa ($0,7 \times 28\,696,27\text{ €}$), ja lapselle olisi kertynyt pääomaa yhteensä 28 727,39 euroa ($8\,640\text{ €} + 20\,087,39\text{ €}$).

Rahaston korkean riskiluokan takia se ei sovi säästötavaksi sellaisille, joiden riskin-sietokyky on alhainen. 13,9 prosenttia on erittäin korkea vuosituotto, ja rahaston tu-levia tuottoja on mahdoton kenenkään ennustaa. Superrahasto onkin sopiva niille, jotka tavoittelevat korkeaa tuottoa ja ovat valmiita ottamaan riskejä tuoton saa-miseksi. Rahastoon säästäminen on melko helppoa, sillä säästösumman voi laittaa menemään rahastotilille automaattisesti, ja sieltä edelleen valittuun rahastoon. Sääs-tämisen vaatimat toimenpiteet ovat siis vain rahastotilin avaaminen lapselle ja kuu-kausisäästösopimuksen tekeminen sekä tavallisen pankkitilin avaaminen, joka määri-tetään rahastotilin vastatiliksi. Kun nämä asiat on hoidettu, ei sijoitukseen tarvitse kos-kea seuraavaan 18 vuoteen, jos ei halua. Koska minimisumma kuukausisäästäjälle ra-hastossa on 15 euroa kuukaudessa, säästämisen voi aloittaa jo melko pienilläkin sum-milla.

LähiTapiola Maailma 50

Maailma 50 on riskiasteikon keskivaiheilla oleva yhdistelmärahasto. Kesäkuussa 2018 rahaston jakauma on ollut noin 56 % korkosijoituksiin ja 44 % osakkeisiin. Rahasto ei peri merkintäpalkkioita, mutta säilytyksestä ja rahaston hoitamisesta syntyy juokse- via kuluja. Juoksevat kulut on jo vähennetty rahaston historiallisista tuotoista, joten niitä ei tarvitse ottaa laskelmissa huomioon. Minimikuukausisäästösumma on 30 eu- roa kuukaudessa.

Laskelma tuleville mahdollisille tuotoille (taulukko 10) on tehty muuten täysin sa- malla tavalla kuin Superrahastolle edellä, mutta kuukausituoton laskukaavassa on käytetty kertoimena lukua 0,004825 (vuosituotto 5,79 % / 12). Rahastoon ei liity ku- luja, jotka tässä vaiheessa pitäisi ottaa laskelmissa huomioon. Taulukko on edellisen tapaan tiivistetty kuukausien sijasta vuosiin, ja tuottosarakkeen luvut ovat aina 12 kuukauden tuottojen summia.

Taulukko 10. LähiTapiola Maailma 50 tuotto

Vuodet	Sijoitus vuodessa (€)	Tuotto (€)	Pääoma (€)	Pääoma 2 % vuotuinen inflaatio huomioon ottaen (€)
0	0	0	0	0,00
1	480	12,95	492,95	483,09
2	480	42,26	1015,21	994,91
3	480	73,31	1568,52	1537,15
4	480	106,21	2154,73	2111,64
5	480	141,07	2775,80	2720,28
6	480	178,00	3433,80	3365,12
7	480	217,12	4130,92	4048,30
8	480	258,58	4869,50	4772,11
9	480	302,49	5651,99	5538,95
10	480	349,02	6481,01	6351,39
11	480	398,32	7359,33	7212,14
12	480	450,54	8289,87	8124,07
13	480	505,87	9275,74	9090,23
14	480	564,49	10320,23	10113,83
15	480	626,60	11426,83	11198,29
16	480	692,40	12599,23	12347,25
17	480	762,11	13841,34	13564,51
18	480	835,97	15157,31	14854,16

Sijoittamalla 40 euroa kuukaudessa 5,79 prosentin vuosituotolla 18 vuoden ajan, olisi inflaation vaikutus huomioon ottaen pääomaa kertynyt lapselle 14 854,16 euroa, josta säästösumman osuus on yhteensä 8 640 euroa. Rahasto-osuudet lunastettaessa myyntivoittoa syntyisi siis 6 214,16 euroa. Tästä peritään pääomaveroa 30 prosenttia, jolloin voitosta jää käteen 4 349,91 euroa. Yhteensä lapsi saisi siis itselleen säästetyn pääoman ja myyntivoitosta verotuksen jälkeen jäävän osan summan, joka on yhteensä 12 989,91 euroa.

Vertailun vuoksi haluttiin laskea myös samalla vuosituotolla toinen laskelma, jossa merkintäpalkkio olisi 1 %, kuten joissain rahastoissa on. Tällöin samaa laskentataulukkoa käyttämällä tuoton laskukaava olisi siis sama kuin edellä, mutta talletettava summa olisikin $40 \text{ €} \times 0,99$, sillä jokaisesta talletuksesta vähennettäisiin yksi prosentti talletuksen määrästä. Tällöin, inflaatio huomioon otettuna, kertynyt pääoma ennen verojen maksua olisi 14 705,62 euroa, eli 148,54 euroa vähemmän, kuin ilman merkintäpalkkiota.

Aktia Likvida+

Aktia Likvida+ on lyhyen koron rahasto, joka sijoittaa varansa sekä rahamarkkinatuotteisiin että joukkovelkakirjamarkkinoille pitäen korkoriskin kuitenkin matalana. Rahasto tarjoaa B- ja D-osuuksia, mutta säännöllisessä säästämässä voi merkitä vain B-osuuksia. Kuukausisäästön minimisumma on 20 euroa. Osuuksien merkintä ja lunastus ovat maksuttomia, mutta juoksevia kuluja peritään B-osuuksista 0,50 prosenttia vuodessa. Rahaston tuotto on ollut kolmen viime vuoden ajalta keskimäärin 0,47 prosenttia vuodessa. Koska juoksevat kulut on jo vähennetty ilmoitetuista vuosituotoista ja merkintäpalkkioita ei peritä, laskelmassa (taulukko 11) ei tarvitse ottaa mitään kuluja huomioon. Jos tuotto on vuodessa keskimäärin 0,47 prosenttia, käytetään kuukausituoton laskemisessa lukua 0,00039 (0,0047/12).

Taulukko 11. Aktia Likvida+ tuotto

Vuodet	Sijoitus vuodessa (€)	Tuotto (€)	Pääoma (€)	Pääoma 2 % vuotuinen inflaatio huomioon ottaen (€)
0	0	0	0	0,00
1	480	1,03	481,03	471,41
2	480	3,29	964,32	945,03
3	480	5,55	1449,87	1420,87
4	480	7,83	1937,70	1898,95
5	480	10,12	2427,82	2379,26
6	480	12,42	2920,24	2861,84
7	480	14,73	3414,97	3346,67
8	480	17,05	3912,02	3833,78
9	480	19,38	4411,40	4323,17
10	480	21,72	4913,12	4814,86
11	480	24,07	5417,19	5308,85
12	480	26,44	5923,63	5805,16
13	480	28,81	6432,44	6303,79
14	480	31,20	6943,64	6804,77
15	480	33,60	7457,24	7308,10
16	480	36,01	7973,25	7813,79
17	480	38,43	8491,68	8321,85
18	480	40,86	9012,54	8832,29

Laskelman perusteella, 0,47 prosentin vuosituotolla ja inflaatio huomioon ottaen, pääomaa kertyisi 18 vuodessa yhteensä 8 832,29 euroa. Kun tästä summasta säästetyn pääoman osuus on 8 640 euroa, syntyisi osuuksien lunastuksesta 192,29 euron myyntivoitto. Pääomaveron maksamisen jälkeen voittoa jäisi käteen noin 134,60 euroa, eli pääomaa olisi kertynyt lapselle lopulta 8 774,60 euroa.

Lyhyen koron rahasto sopii sellaiselle säästäjälle, joka ei halua ottaa suuria riskejä. Rahastoon liittyviä riskejä ovat korkoriski sekä luottoriski. Korkeaa tuottoa lyhyen koron rahastolla ei kannata tavoitella, mutta mahdollisuus on hieman korkeampaan tuottoon, kuin mitä pankkitilille saa. Kuten muutkin rahastot, on lyhyen koron rahastokin sijoittajalle siinä mielessä helppo sijoitus, että sijoittaminen ei vaadi jatkuvia toimenpiteitä, eikä markkinoiden tiivistä seuraamista, sillä salkunhoitaja huolehtii rahastosta. Minimisäästösumman ollessa kuukausisäästäjälle 20 euroa, pääsee rahastoon mukaan melko pienilläkin summilla, jolloin säästäjä voi esimerkiksi ohjata osan säästöistään korkeamman riskin tuotteeseen, ja osan pienempiriskiseen lyhyen koron rahastoon.

Osakesäästäminen Nordnet

Osakesäästämisen laskelmassa käytetään siis tuottona 5,2 prosenttia, mikä on ollut keskimäärin osakkeiden reaalityttö maailman laajuisesti vuosilta 1900-2017. Reaalitytossa on jo otettu inflaation vaikutus huomioon, joten inflaatiolaskelman voi tästä laskelmasta jättää pois. Välityspalkkioissa Nordnetillä on eri tasoja sen mukaan, kuinka aktiivisesti sijoittaja on käynyt kauppaa edellisen kuukauden aikana. Jos oletetaan, että ostetaan 40 eurolla kuukaudessa yhtä osaketta, jokaisena kuukautena tehdään yksi kauppa, ja näin ollen kaupankäyntipalkkiona käytetään tason 3 palkkiota. Suomalaisissa osakkeissa kyseisen tason kaupankäyntipalkkio on 0,15 prosenttia, mutta vähintään 7 euroa. 0,15 prosenttia 40 eurosta olisi vain 0,06 euroa, joten käytetään aina minimisummaa, eli 7 euroa. Muiden Pohjoismaiden osakkeissa minimipalkkio on 10 euroa, ja esimerkiksi Pohjois-Amerikan kaupoissa vähintään 15 euroa.

Laskelmassa oletetaan yksinkertaistamisen vuoksi, että kauppaa käydään vain kotimaisilla osakkeilla, joten kuluja jokaisesta kaupasta syntyy 7 euroa. Välityspalkkio peritään toteutuneen kaupan jälkeisenä päivänä, ja se vähennetään osakesalkun saldosta. Laskelmassa käytetään samaa Excel-taulukkoa, kuin edellä rahastojen tuottoja

laskettaessa, eli tuotto lasketaan kuukausittain. Taulukko tiivistetään kuitenkin vuosimuotoon edellä käsiteltyjen rahastojen tapaan (taulukko 12). Tuoton laskukaavan kertoimena käytetään lukua 0,004333, joka on vuosituotto prosentti jaettuna 12 kuukaudelle. Pääomasta vähennetään aina 7 euroa välityspalkkiota.

Taulukko 12. Osakesäästämisen tuotto

Vuodet	Sijoitus vuodessa (€)	Tuotto (€)	Pääoma (€)
0	0	0	0
1	480	9,57	405,57
2	480	31,17	832,74
3	480	53,92	1282,66
4	480	77,88	1756,54
5	480	103,12	2255,66
6	480	129,70	2781,36
7	480	157,69	3335,05
8	480	187,18	3918,23
9	480	218,23	4532,46
10	480	250,94	5179,40
11	480	285,40	5860,80
12	480	321,68	6578,48
13	480	359,90	7334,38
14	480	400,15	8130,53
15	480	442,55	8969,08
16	480	487,21	9852,29
17	480	534,24	10782,53
18	480	583,78	11762,31

Osakesalkun arvo olisi 18 vuoden kuluttua 11 762,31 euroa, jonka myyntivoitoista, 3 122,31 eurosta, maksettaisiin pääomaveroa 30 %, eli 936,69 euroa. Lapselle jäisi rahaa siis yhteensä 10 825,62 euroa. Kuten taulukosta nähdään, osakekaupankäynnissä kuukausisäästämisen kulut ovat pienen summan kuukausisäästäjällä niin suuret, että ensimmäisen seitsemän vuoden ajan pääoma on pienempi, kuin yhteensä sijoitettu summa. Seitsemän vuoden aikana rahaa on sijoitettu yhteensä 3 360 euroa, mutta kertynyt pääoma seitsemäntenä vuonna on vain noin 3 335 euroa, koska välityspalkkiot ovat vieneet pääomasta ison siivun. Kahdeksantena vuonna kertynyt pääoma on

jo ylittänyt sijoitetun summan suuruuden, sillä silloin sijoitettu pääoma on ollut yhteensä 3 840 euroa, ja kertynyt pääoma yhteensä noin 3 918 euroa. Kaupankäyntikustannukset ovat siis 40 euroa kuukaudessa sijoittavalle kovin korkeat.

Koska tällainen menettely ei vaikuta sijoittajan kannalta kovin kustannustehokkaalta, haluttiin kokeilla minkälainen tilanne olisi, jos 12 kuukauden aikana säästetyt rahat kerättäisiin aina ensin tilille odottamaan, ja osakkeita ostetaankin vain kerran vuodessa. Jos kauppaa käy niin harvoin, muuttuvat Nordnetillä myös kaupankäyntikustannukset. Tasolla 4 kotimaan kaupankäynnin kulut ovat 0,20 prosenttia, tai vähintään 9 euroa. 480 euroa kerralla sijoittamalla käytetään 9 euron minimisummaa. Tuoton laskemisessa (taulukko 13) käytetään samaa taulukkoa, kuin tilisäästämisessä. Tuotto lasketaan kertomalla pääoma luvulla 0,052. Välityspalkkio, 9 euroa, vähennetään aina pääomasta.

Taulukko 13. Osakesäästämisen tuotto, jos kauppaa käydään vain kerran vuodessa

Vuodet	Sijoitus vuodessa (€)	Tuotto (€)	Pääoma (€)
0	0	0	0
1	480	0,00	471,00
2	480	15,49	957,49
3	480	40,79	1469,28
4	480	67,40	2007,68
5	480	95,40	2574,08
6	480	124,85	3169,94
7	480	155,84	3796,77
8	480	188,43	4456,21
9	480	222,72	5149,93
10	480	258,80	5879,72
11	480	296,75	6647,47
12	480	336,67	7455,14
13	480	378,67	8304,81
14	480	422,85	9198,66
15	480	469,33	10138,99
16	480	518,23	11128,21
17	480	569,67	12168,88
18	480	623,78	13263,66

Kuten taulukosta käy ilmi, osakkeiden ostaminen joka kuukauden sijaan kerran vuodessa saattaisi olla pieniä summia säästävälle parempi vaihtoehto. Kertynyt pääoma ylittää säästetyn summan määrän aiemmin kuin edellisessä laskelmassa. Kerran vuodessa osakkeita ostamalla sijoittaminen olisi kannattavaa jo kolmantena vuonna, kun säästösumma on yhteensä 1 440 euroa, ja kertynyt pääoma noin 1 469 euroa. Lopussa pääomaa olisi kertynyt 1 501,35 euroa enemmän kuin joka kuukausi osakkeita ostamalla. Jos kertynyt osakepääoma myytäisiin, myyntivoittoa syntyisi 4 623,66 euroa, josta pääomaveron jälkeen jäisi käteen 3 236,56 euroa. Yhteensä lapsi saisi lopulta itselleen siis 11 876,56 euroa.

Osakesäästämiseen liittyy aina melko suuri riski. Markkinatilanteen vaihtelu ja yrityksen oma tilanne vaikuttavat osakkeen kurssin kehitykseen. Koska osakemarkkinoiden kehitys on pitkällä tähtäimellä kuitenkin ollut positiivinen, pitkä sijoitusaika vähentää riskiä jonkin verran. Lisäksi säännöllisesti säästämällä salkku hajautuu ajallisesti ihan itsestään. Riskiä voi vähentää myös sijoittamalla eri yhtiöiden osakkeisiin yhden yhtiön sijasta. Kokonaan riskiä ei kuitenkaan voi osakesijoittamisesta poistaa, joten osakesäästämistä harkitsevan on syytä miettiä, saako hän hajautettua riskin itselleen tarpeeksi pieneksi. Osakesäästäjänkään ei ole pakko seurata markkinoita ahkerasti, mutta etenkin ostopäätöksiä tehdessä helpottaa, jos tietää mitä talouden saralla tapahtuu, ja mitkä ovat eri yhtiöiden tulospäätökset. Lisäksi ostotoimeksiannot täytyy tehdä joka kuukausi, tai joka vuosi, kumman tavan säästäjä sitten haluaakaan valita. Minimisummaa osakesijoittamiselle ei ole, mutta toki kovin pienillä summilla osakkeiden ostaminen ei ole kannattavaa välityspalkkioiden vuoksi. Osakesäästämisen palveluntarjoajan valinnassa kannattaa tutkailla tarjontaa myös muiden ominaisuuksien kuin hintojen kannalta, sillä verkkosivuja selaillessani huomasin palveluissa olevan muiltakin osin paljon eroja.

Aktia Säästövakuutus

Aktia Säästövakuutukseen saa itse valita sijoituskohteeksi haluamiaan rahastoja. Vakuutuksen tuotto on sijoitussidonnainen, eli tuotto määräytyy valittujen kohteiden tuoton ja arvonkehityksen mukaan. Sijoituskohteita voi vaihtaa sopimuksen sisällä ilman, että niistä peritään kuluja tai veroa. Tarjolla on sekä Aktian omia rahastoja, että muutaman muun rahastoyhtiön rahastoja. Laskelman yksinkertaistamiseksi valitsin

vai yhden rahaston ja kohteeksi valikoitui riskiluokan 4 yhdistelmärahasto, Aktia Secura. Vuosittainen tuotto kyseiselle rahastolle on kolmen viime vuoden aikana ollut keskimäärin 4,44 prosenttia, joten käytän sitä lukua säästövakuutuksen tuottoa laskeksi. Laskelmassa käytetään edelleen samaa taulukkoa, kuin rahastojen sekä osakesäästämisen tuottolaskelmissa, eli tuotto lasketaan kuukausittain. Niinpä tuoton laskemisessa käytetään lukua 0,0037 (4,44 % / 12). Taulukon tulokset tiivistetään myös edellisten tapaan vuosimuotoon (taulukko 14).

Taulukko 14. Aktia Säästövakuutuksen tuotto

Vuodet	Sijoitus vuodessa (€)	Tuotto (€)	Pääoma (€)	Pääoma 2 % vuotuinen inflaatio huomioon ottaen (€)
0	0	0	0	0,00
1	480	9,89	489,89	480,09
2	480	32,09	1001,98	981,94
3	480	55,29	1537,27	1506,52
4	480	79,55	2096,82	2054,88
5	480	104,91	2681,73	2628,10
6	480	131,41	3293,14	3227,28
7	480	159,12	3932,26	3853,61
8	480	188,08	4600,34	4508,33
9	480	218,35	5298,69	5192,72
10	480	250,00	6028,69	5908,12
11	480	283,08	6791,77	6655,93
12	480	317,66	7589,43	7437,64
13	480	353,80	8423,23	8254,77
14	480	391,59	9294,82	9108,92
15	480	431,08	10205,90	10001,78
16	480	472,37	11158,27	10935,10
17	480	515,52	12153,79	11910,71
18	480	560,64	13194,43	12930,54

Laskelma osoittaa, että 18 vuoden jälkeen pääomaa olisi kertynyt inflaation vaikutus huomioon ottaen 12 930,54 euroa. Jos varat siirtyisivät sopimuksen mukaan lapsen tilille, olisi tästä summasta lahjaveron alaista säästetty pääoma ja pääomaveron alaista saatu tuotto. Säästettyä pääomaa summasta on 8 640 euroa ja saatua tuottoa 4 290,54 euroa. Jos vakuutuksenottaja ei ole antanut lapselleen edellisen kolmen

vuoden aikana verotettavia lahjoja, on säästetystä summasta käytännössä 5 000 euroa verovapaata, ja veroa maksetaan siis vain 3 640 eurosta. Lahjaverokäytännön mukaisesti (taulukko 1) 8 640 eurosta veroa maksettaisiin yhteensä 391,20 euroa. Tuotosta, eli 4 290,54 eurosta, peritään pääomaveroa 30 prosenttia eli 1 287,16 euroa. Verojen maksun jälkeen lapsi saisi tililleen siis yhteensä 11 252,18 euroa.

Vakuutussäästämisen etu normaaliin rahastosäästämiseen verrattuna on se, että sijoituskohteina olevia rahastoja voi vaihdella ilman kuluja. Normaalisti rahastoa vaihdettaessa mahdollinen saatu myyntivoitto olisi verotettavaa, mutta vakuutussäästö-sopimuksen sisällä tehdyistä vaihdoista ei peritä veroa. Säästettyä pääomaa kuitenkin verotetaan lahjaverolla, kun taas muissa säästötavoissa säästetty pääoma on verovapaata. Tämä selittyy sillä, että muissa tavoissa säästösummat siirretään suoraan lapsen nimissä olevalle tilille, jolloin kolmen vuoden aikana lapsen saamien lahjojen arvo jää alle 5 000 euron. Vakuutussäästämässä lapsi saa kaikki säästetyt varat keralla silloin, kun sopimus päättyy, jolloin lahjan summaksi tulee yli 5 000 euroa. Sijoituskohteet vakuutuksen sisällä voi valita itse sen mukaan, kuinka paljon on valmis ottamaan riskiä, tai voi valita laskuperustekorkoisen vakuutuksen, jolloin sijoituskohteiden valinnasta vastaa vakuutusyhtiö ja vakuutuksen tuotto ei ole sidoksissa sijoituskohteiden tuottoon. Etenkin laskuperustekorkoinen sopimus valittaessa, asian voi todella unohtaa 18 vuodeksi, sillä markkinoiden seuraamisesta ei oikeastaan olisikaan hyötyä. Sijoitussidonnaisen vakuutuksen valitseva taas voi halutessaan hyödyntää verotonta rahastojen vaihtelua, ja vaihtaa sijoituskohteita useinkin, mutta silloin markkinoiden seuraaminen voi olla järkevää. Minimisäästösummien ollessa useilla palveluntarjoajilla 50 euroa, ei vakuutussäästämistä voi välttämättä aloittaa ihan niin pienillä summilla kuin esimerkiksi rahastosäästämisen.

6 Johtopäätökset

Tutkimuksen tavoitteena oli tutkia erilaisia tapoja säästää lapselle ja löytää niiden hyvät ja huonot puolet erilaisissa elämäntilanteissa oleville vanhemmille, laskemalla mahdollisia tulevia tuottoja, sekä analysoimalla eri tuotteiden ominaisuuksia. Apuna käytettiin seuraavia tutkimuskysymyksiä:

- Millaisia lopputuloksia eri säästötavat antavat 18 vuoden kuluttua?
- Mitä hyviä ja huonoja puolia eri säästötavoissa on?
- Millaiset säästötavat sopivat erilaisissa elämäntilanteissa oleville vanhemmille?

Säästötavat antoivat hyvinkin paljon toisistaan eroavia lopputuloksia 18 vuoden säästöajan lopuksi. Tutkimuksessa käytetyt tuotot valittiin olemassa olevien tuotteiden historiallisista tuotoista. Tilisäästämisen tuotoksi valittiin 0,4 prosenttia. Rahastosäästämisen osalta valittiin kolme eri tuottoa eri riskiluokkien rahastoille, ja tuotoiksi valikoitui 0,47 prosenttia, 5,2 prosenttia sekä 13,9 prosenttia. Vakuutussäästämisen tuottona käytettiin 4,4 prosenttia. Osakesäästämisen tuotoksi valittiin keskimääräinen reaalityttö vuosilta 1900–2017, eli 5,2 prosenttia. Pienin tuotto analysoitavista tuotteista oli siis tilisäästämällä, ja suurin korkeariskisellä rahastolla. Minimisummien osalta tutkituista palveluista vakuutussäästämisen summat olivat korkeimpia. Alin löydetty minimisumma oli 40 euroa, useimmissa tuotteissa summa oli 50 euroa. Tilisäästämässä ja osakesäästämässä rajoja ei ollut, mutta osakesäästämässä on otettava huomioon välityspalkkiot, sillä jos välityspalkkio on 7 euroa, ei sijoittaminen 8 eurolla ole kovin kannattavaa. Rahastojen kuukausisäästösopimuksissa säästäminen onnistui alimmillaan 15 eurolla. Tuotteiden kuluista merkittävimpanä nousi esiin osakesäästämisen kulut, joissa valitun palveluntarjoajan välityspalkkion minimisumma oli 7 euroa. Tilisäästämässä kuluja taas ei ollut lainkaan.

Tilisäästämisen 0,4 prosentin korolla ja korkeariskisen rahaston 13,9 prosentin vuotuisella tuotolla on lopputuloksissa huima ero. Korkean riskin rahastoon säästämällä lapsi saisi 18-vuotiaana osuuksien myynnistä verojen jälkeen 28 727,39 euroa, mikä on jopa 20 055,63 euroa suurempi summa, kuin tilisäästämällä kertyvä 8 671,76 euroa. Alimman riskitason korkorahastoon sijoittamalla tuotot olisivat melko lähellä tilisäästämisen tuottoja. Pieniriskisen rahaston 0,47 prosentin korolla osuudet myytyään lapsen tilillä olisi hieman yli 100 euroa enemmän kuin säästötilille säästämällä, yhteensä 8 774,60 euroa. Vakuutussäästämisen lopullista tuottoa vähensi hieman säästösumman lahjaverotus, ja loppujen lopuksi lapsen tililleen saama summa olisi 11 252,18 euroa. Osakesäästämisestä tehtiin kaksi laskelmaa, joista toisessa osakkeita ostetaan joka kuukausi, ja toisessa varoja kerrytetään tilille aina vuoden ajan,

jolloin osakkeita ostetaan vain kerran vuodessa. Kuukausittaisella osakekaupalla lapsi saisi tililleen lopulta 10 825,62 euroa, kun taas kerran vuodessa osakkeita ostamalla luku olisi 11 876,56 euroa. Ero on siis hiukan yli tuhat euroa vuosittaisen kaupankäynnin eduksi.

7 Pohdinta

Tutkijalla itsellään on pitkään ollut sellainen mielikuva, että korkeita tuottoja tavoittelevalle säästäjän paras keino tavoitteiden saavuttamiseen on ehdottomasti osakesäästäminen. Kuitenkin tutkimusaineistoa etsittäessä löytyi useita rahastoja, joiden historialliset tuotot ovat pitkälläkin aikavälillä olleet erittäin korkeat. Tämä tuli tutkijalle hieman yllätyksenä. Lisäksi sijoituskirjallisuudessa ja sijoittajien haastatteluissa on usein tullut esille kulujen minimoinnin tärkeys sijoittamisessa. Kun tehtiin kaksi eri laskelmaa samalla vuosituotolla, mutta toisessa laskelmassa huomioitiin yhden prosentin suuruinen merkintäpalkkio, oli tulos tutkijan mielestä hieman yllättävä, sillä tuottojen ero oli paljon pienempi, kuin oli odotettu. Osakesäästämisen kohdalla kulujen vaikutus taas oli merkittävämpi kuin ennalta oli odotettu, sillä välityspalkkiot olivat yllättävän suuret, kun säästetään melko pieniä summia kerrallaan.

Tutkimuksen ja luotettavuuden arviointi

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa on luotettavuuden arvioinnin kannalta tärkeää kuvata koko tutkimusprosessi tarpeeksi yksityiskohtaisesti, jotta työn lukija pystyy arvioimaan, ovatko tutkimuksen tekijän tulokset aiheesta uskottavia. (Laadullinen tutkimus prosessina 2018, 83–85.) Siksi tässä työssä on pyritty kuvailemaan kaikki prosessin vaiheet tutkimusmenetelmän valinnasta aineistonkeruun kautta johtopäätöksiin ja pohdintaan asti mahdollisimman tarkasti. Tutkimusaineiston keräämiseen liittyvien asioiden perustelemisen tutkija koki hiukan haastavaksi, joten siksi aineistonkeruuprosessi on pyritty kuvailemaan erityisen yksityiskohtaisesti. Aineiston analyysivaiheessa tutkimustulosten esittäminen taulukoina koettiin parhaaksi tavaksi tuoda esille, kuinka tulokset on saatu aikaiseksi, sillä niissä vuosittaiset tulokset ovat selvästi esillä. Tässä ongelmana oli kuitenkin se, että useiden tuotteiden kohdalla alkuperäistä laskentataulukkoa ei voitu laittaa työhön esille, sillä niissä oli rivejä 216,

joten ne olisivat vieneet liikaa tilaa, eivätkä ne olisi olleetkaan ehkä kovin tarpeellisia. Koska näissä käytettiin samanlaista taulukkoa, mutta laskentakaavassa vaihtelivat vain tuoton kertoimet, yksi näistä alkuperäisistä taulukoista laitettiin kuitenkin liitteeksi työn loppuun, jotta lukija voi tutkia myös tätä alkuperäistä versiota. Tutkijan mielestä kuitenkin tiivistetyissä taulukoissa näkyy kaikki oleellinen tieto, ja myös laskukaavat, joilla tulokset on saatu, on avattu tekstissä. Taulukoiden perusteella laskettiin säästöajan lopussa kertyneet pääomat verotuksen jälkeen, ja nämä laskelmat on avattu tekstissä melko yksityiskohtaisesti sen sijaan, että olisi ilmoitettu pelkästään saadut tulokset. Näin lukijan on helpompi ymmärtää, kuinka tulokset on saavutettu, ja tarkistaa itse, ovatko tulokset paikkaansa pitäviä.

Valmiita dokumentteja käyttävässä työssä on lisäksi arvioitava dokumenttien totuudenmukaisuutta (Kananen 2017, 121). Suomessa finanssialan palveluntarjoajia valvoo Finanssivalvonta, jonka Markkina- ja menettelytapavalvontaosasto valvoo muun muassa, että tuotteista saatavilla oleva informaatio on laadukasta ja ajantasaista (Markkina- ja menettelytapavalvonta 2015). Näin ollen tutkimuksessa käytettyjen palveluntarjoajien tuotteista saatavilla olevia tietoja voidaan pitää luotettavana.

Tulosten tulkitseminen

Kuten mainittiin, Nordean kyselytutkimuksen (Kärkkäinen 2017, 2–6.) mukaan tilisäästäminen on selvästi yleisin tapa säästää lapselle. Tässä tutkimuksessa kuitenkin selvästi käy ilmi, että tilisäästämisen tuotot ovat muita säästötapoja huonompia, lähes olemattomia. Tilisäästämisen ylivoimaisen suosion syy ei siis todennäköisesti ainakaan ole sen tuotoissa, vaan muissa ominaisuuksissa. Samoin rahasto- ja osakesäästämisen suosion vähyys ei vaikuta johtuvan ainakaan näiden säästötapojen huonoista tuotoista, vaan taustalla ovat muut syyt.

Kuten sanottu, tilisäästämisessä riski on hyvin pieni, joten säästäjän ei tarvitse pelätä varojen menettämistä (Talletussuoja 2017). Lisäksi säästäminen on helppoa, koska säästösumman voi laittaa ohjautumaan tilille automaattisesti kuukausittain. Tilisäästäjän ei myöskään tarvitse seurata markkinoita lainkaan, ja säästäjä tietää saavutettavan tuoton jo etukäteen. Näitä voidaan pitää tilisäästämisen hyvinä puolina. Alhainen tuotto on yleensä sijoittajia ajatellen huono puoli, mutta kaikki eivät toki tavoittele säästöilleen tuottoja.

Matalariskisen rahaston hyvät ja huonot puolet ovat melko samankaltaisia tilisäästämiseen verrattuna. Riski varojen menettämiselle on pieni, mutta on olemassa mahdollisuus, ettei sijoitettua pääomaa saa kokonaan takaisin. Rahastoon säästäminen voi olla yhtä helppoa kuin tilisäästäminen, sillä useat pankit tarjoavat mahdollisuutta automaattiseen kuukausisäästämiseen. Näin ollen rahastojen hyvänä puolena voidaan myös pitää säästämisen vaivattomuutta. Andersonin ja Tuhkasen (2004, 34-37) mukaan riski ja tuotto kulkevat yleensä käsi kädessä, joten matalalla riskillä ei kannata tavoitella korkeaa tuottoa. Koska rahastoon säästämällä voi itse vaikuttaa mahdollisiin tuottoihin valitsemalla itselleen sopiva rahasto, ei matalan riskitason rahastojen alhaisia tuottoja varsinaisesti voi pitää huonona puolena. Sen sijaan rahastosäästämässä voidaankin pitää hyvänä puolena sitä, että säästäjä itse voi valita omiin tavoitteisiinsa ja riskinsietokykyynsä sopivia rahastoja, ja rahastojen valikoima on erittäin laaja. Andersonin (2001, 88.) mukaan riskiä voi pienentää esimerkiksi hajuttamalla, ja rahastosäästämässä hajautus on helppoa, sillä jo pelkästään yhteen rahastoon sijoittamalla salkku hajautuu useaan eri yhtiöön. Usean eri toimialan tai maantieteellisesti eri alueiden yrityksiin sijoittavien rahastojen merkintä taas vähentää sijoittajan riskiä entisestään hyvin helposti. Rahastosäästäjän on tehtävä päätös rahastojen merkitsemisestä jollain tavalla, oli se sitten markkinoita seuraamalla tehty päätös tai vaikka rahaston historiallisen kehityksen perusteella tehty päätös. Markkinoiden seuraamista ja rahastojen tarkempaa tarkastelua voidaankin pitää järkevänä, jos ei haluta asettaa säästettyjen varojen tuottoa aivan täysin hyvän tuurin varaan. Tätä jotkut voivat pitää rahastosäästämisen huonona puolena. Rahastoja hoitavat kuitenkin alan ammattilaiset (Sijoitusrahastot n.d.), jotka tekevät parhaansa hyvien tuottojen saamiseksi. Rahastoihin liittyy lähes aina joitain kuluja, kuten merkintä- ja lunastuspalkkioita sekä rahaston hoitamisesta syntyviä juoksevia kuluja. Joissain rahastoissa kulut voivat olla melko korkeat, mikä on säästäjän kannalta huono. On kuitenkin olemassa myös rahastoja, joiden kulut ovat alhaiset tai niitä ei ole lainkaan.

Osakesijoittamisessa yrityksiä valikoi salkkuunsa sijoittaja itse, joten markkinoiden seuraaminen on suuressa roolissa sijoittajana menestymisen kannalta. Lisäksi sijoittaja tekee toimeksiannot osakkeiden ostamisesta joka kuukausi, joten kovin vaivattomana säästökohteena osakkeita ei voi pitää. Poikkeuksena tähän ovat toki ne, jotka

ovat valinneet käyttää sijoitusammattilaisten palveluita itsenäisen sijoittamisen sijaan, mutta silloin pienen vaivan käantöpuolena ovat ylimääräiset kulut. Osakesijoittamisen huonona puolena voidaan pitää myös sen korkeaa riskiä. Riskiä voi pienentää hajauttamalla, ja ajallinen hajautus toteutuukin säännöllisessä säästämässä kuin itsestään. Onnistuneen hajauttamisenkin kannalta on hyvä, jos säästäjä tietää mitä tekee, jotta osaa hajauttaa salkun tehokkaasti. Tutkimuksessa esiin nousi osakesäästämisen korkeat kulut pieniä kuukausittaisia summia säästävälle. Välityspalkkioiden prosenttiosuudet ovat hyvin pieniä, mutta minimisummat ovat yleensä useita euroja, jolloin 40 euroa kuukaudessa sijoittavan varoista menee yllättävän paljon kuluihin, ja se on ehdottomasti yksi osakesäästämisen huonoimmista puolista. Osakesäästämisen tuotot ovat kuitenkin historiallisesti olleet melko korkeita (Dimson, Marsh & Staunton 2018, 37), joten se sopii hyvin korkeiden tuottojen tavoitteluun. Lisäksi osakemarkkinoiden seuraaminen ja tutkiminen voi olla hyvin mielenkiintoistakin. Ahkera ja kiinnostunut osakesäästäjä voi halutessaan käydä kauppaa ahkerasti, mutta myös osta ja unohda -taktiikka on käyttökelpoinen.

Vakuutussäästämässä säästäjä saa itse valita, muodostuuko vakuutuksen tuotto sijoitusten kehityksen perusteella, vai määritetäänkö tuotto etukäteen (Säästö- ja sijoitusvakuutukset 2012). Sijoitussidonnaisen tuoton valitessaan säästäjä saa myös valita sijoituskohteet itse. Valittavana on rahastoja, mutta vaihtoehdot rajoittuvat yleensä yhtiön omiin ja mahdollisesti joidenkin yhteistyökumppanien rahastoihin. Merkittävä etu vakuutussäästämässä on se, että sijoituskohteita voi vaihtaa sopimuksen sisällä ilman mahdollisten tuottojen verotusta, sillä tuotot verotetaan vasta sopimuksen päätyttyä. Tämä on hyvä puoli erityisesti niiden kannalta, jotka haluavat käydä kauppaa ahkerammin. Sopimukseen säästettyjä varoja kuitenkin kohdellaan verotuksessa lahjana, kun ne annetaan lapselle (Sijoittajan vero-opas 2018, 15). Vakuutussäästämisen veroedun poistuttua vero määräytyy samoin perustein, kun muissakin lahjoissa, eli verotusta ei enää voi pitää vakuutussäästämisen hyvänä puolena.

Eri säästötapojen hyvien ja huonojen puolien määrittely ei ole yksiselitteistä. Esimerkiksi matala tuottoprosentti ei tee automaattisesti tuotteesta huonoa, sillä sen alhainen riski tai säästämisen helppous tekevät tuotteesta jonkun säästäjän kannalta hyvän. Samoin korkeaa tuottoa antava säästötapa ei ole kaikkien sijoittajien kannalta hyvä, sillä sen korkea riski tai vaativuus eivät sovi kaikille. Tilisäästämisen voitaisiin

ajatella sopivan hyvin varovaiselle säästäjälle, jota ei joko kiinnosta varojen sijoittaminen, tai joka ei koe tietävänsä tarpeeksi sijoittamisesta uskaltaakseen aloittaa. Rahastosäästämistä taas löytyy vaihtoehtoja lähes kaikenlaisille säästäjille, tosin aivan pienillä säästösummilla kuukausisäästäminen ei ole mahdollista. Rahastosäästäminen sopii esimerkiksi sellaisille, jotka tavoittelevat säästöille edes jonkinlaista tuottoa, ja ovat valmiita perehtymään edes rahastojen perustietoihin. Rahastosäästämässä usein mahdollisen kuukausisäästösopimuksen takia rahastoon säästäminen on erittäin helppoa, ja sopii myös osta ja unohda -taktiikkaa suosiville. Rahastosäästäminen sopii toki myös sijoittamisesta enemmänkin kiinnostuneille, ja joidenkin rahastojen tuotot ovat olleet hyvin korkeita, joten rahastot sopivat myös korkeaa tuottoa tavoitteleville. Mikään sijoitus ei tietenkään sulje toisia vaihtoehtoja pois. Esimerkiksi osakesijoittamisen sisältämän korkean riskin vastapainoksi säästäjä voi valita lisäksi myös jonkin matalariskisen rahaston.

Jatkotutkimusaiheet

Suomalaisten säästö- ja sijoittamiskäyttäytymistä on tutkittu jo jonkin verran, ja muun muassa pankit teettävät välillä tutkimuksia siitä, kuinka heidän asiakkaansa säästävät ja sijoittavat. Myös lapselle säästämistä on tutkittu näissä tutkimuksissa sekä esimerkiksi ammattikorkeakouluopiskelijoiden opinnäytetöissä. Tutkimuksissa on selvästi tullut esille tilisäästämisen suosion ylivoimaisuus lapselle säästämisen työkaluna. Tähän olisikin mielenkiintoista pureutua hieman yksityiskohtaisemmin ja selvittää syitä, jotka tilisäästämisen suosion takana ovat. Suurin syy voisi olla esimerkiksi informaation puute: joko vanhempia ei kiinnosta muihin tuotteisiin perehtyminen, he eivät tiedä kuinka helppoa esimerkiksi rahastosäästäminen voi olla, tai he eivät ymmärrä, kuinka paljon enemmän tuottoa voisi muilla tavoin saada. Tästä olisi mielenkiintoista tehdä tutkimus, jossa haastateltaisiin lapsilleen tilille säästäviä vanhempia ensin syistä, jotka ovat heidän valintojensa pohjalla. Lisäksi tutkimuksessa voisi antaa yksinkertaisia tietoja tutkimushenkilöille muista säästövaihtoehdoista ja niiden tuotoista sekä muista ominaisuuksista. Sen jälkeen voitaisiin tutkia, vaikuttiko uusi informaatio millään tavalla henkilöiden mielikuviin, ja heräsikö henkilöille mielenkiintoa muuttaa säästösuunnitelmaa.

Lähteet

Alasuutari, P. 2011. Laadullinen tutkimus 2.0. Tampere: Vastapaino.

Anderson, N. 2001. Sijoittamisen käsikirja. Helsinki: Edita.

Anderson, N. & Tuhkanen, J. 2004. Järkevän sijoittamisen perusteet. Helsinki: Edita Prima.

Argillander, V. 2017. Mitä indeksirahastot ovat? Lue plussat ja miinukset. Artikkelijulkaisu Nordean Ajassa-palvelussa 15.9.2017. Viitattu 7.8.2018. <https://ajassa.nordea.fi/talous-sijoittaminen/fakta/mita-indeksirahastot-ovat-lue-plussat-ja-miinukset/>.

Companies listed on Nasdaq Helsinki. 2018. Nasdaq Nordicin verkkosivut. Osakkeet, listayhtiöt Nasdaq Helsinki. Viitattu 14.8.2018. <http://www.nasdaqomxnordic.com/osakkeet/listayhtiöt/helsinki>.

Dimson, E., Marsh, P. & Staunton, M. 2018. Credit Suisse Global Investment Returns Yearbook 2018, summary edition. Credit Suisse Groupin verkkosivuilta löytyvä tiivistelmä samannimisestä kirjasta. Viitattu 12.9.2018. <https://www.credit-suisse.com/media/assets/corporate/docs/about-us/media/media-release/2018/02/giry-summary-2018.pdf>.

Elo, H. 2015. Tuoton arvoitus ratkeaa. Löydä helmet – vältä kuplat! Osa 2. Tuusula: Sarimedia.

Esitötetytyn veroilmoituksen tarkistaminen ja korjaaminen, yksityiskohtainen täyttöohje 2017. 2018. Ohje Verohallinnon verkkosivuilla. Tietoa Verohallinnosta, yhteystiedot ja asiointi, lomakkeet. Sivu päivitetty 27.2.2018. Viitattu 28.8.2018. <https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/>.

Eskola, J. & Suoranta, J. 2000. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 4. painos. Tampere: Vastapaino.

Frequently asked questions about euribor. N.d. European Banking Federationin tuottama materiaali euribor-koroista European Money Markets Institutien verkkosivuilla. Viitattu 5.9.2018. <https://www.emmi-benchmarks.eu/assets/files/Euribor%20FAQs%20Final.pdf>.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. 13. uud. p. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Jääskeläinen, M. 2015. Lapselle sijoittaminen. Tietopaketti lapselle sijoittamisesta kiinnostuneille. Opinnäytetyö, AMK. Metropolia ammattikorkeakoulu, liiketalouden koulutusohjelma. Viitattu 12.9.2018. http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/105682/Jaaskelainen_Markus.pdf;jsessionid=319649C0CA5E410AEAE2C2134F7EF47C?sequence=1.

Kallunki, J., Martikainen, M. & Niemelä, J. 2007. Ammattimainen sijoittaminen. 5. uud. p. Helsinki: Talentum.

Kananen, J. 2017. Laadullinen tutkimus pro graduna ja opinnäytetyönä. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisu.

Kapitalisaatiosopimukset. 2012. Finanssivalvonnan verkkosivut. Finanssiasiakas, finanssialan tuotteita, sijoittaminen. Viitattu 28.8.2018.

<http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Kapitalisaatiosopimukset/Pages/Default.aspx>.

Kiviniemi, K. 2018. Laadullinen tutkimus prosessina. Julkaisussa Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Toim. J. Aaltola & R. Valli. 5. uud. p. Jyväskylä: PS-Kustannus, 73–87.

Kivioja, P., Niiranen, V. & Kontkanen, E. 2007. Verotus – vakuutukset, säästäminen ja sijoittaminen. Helsinki: FINVA.

Korpela, V. 2012. Sijoittajan verokirja. 3. uud.p. Helsinki: Verotieto.

Kärkkäinen, O. 2017. Lapsille säästäminen -kyselytutkimus. Nordean teettämän tutkimuksen tutkimustulokset. Viitattu 23.5.2018.

<http://mb.cision.com/Public/434/2414619/832e95ebbb548c08.pdf>.

Käyttötili ja säästämistili. 2015. Finanssivalvonnan verkkosivut. Finanssialan tuotteita, talletukset. Viitattu 13.8.2018.

<http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Talletukset/Kayttotili/Pages/Default.aspx>.

Lahja. 2017. Verohallinnon verkkosivut. Henkilöasiakkaat, omaisuus. Viitattu 29.8.2018. <https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/lahja/>.

Lahjaveron määrä. 2017. Verohallinnon verkkosivut. Henkilöasiakkaat, omaisuus, lahja. Viitattu 29.8.2018.

https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/lahja/lahjaveron_maar/.

Manninen, M. 2017. Millä tavoin vanhemmat säästävät lapsilleen? Opinnäytetyö, AMK. Haaga-Helia ammattikorkeakoulu, liiketalouden koulutusohjelma. Viitattu 12.9.2018. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/137188/Opinnaytetyo_ManninenMelisa.pdf?sequence=1.

Markkina- ja menettelytapavalvonta. 2015. Finanssivalvonnan verkkosivut. Viitattu 6.10.2018. <http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Valvonta/Markkinavalvonta/Pages/Default.aspx>.

Melin, H. 2005. Vertailevan tutkimuksen monet lähtökohdat. Julkaisussa Tutkimus menetelmien pyörteissä. Sosiaalitutkimuksen lähtökohdat ja valinnat. Jyväskylä: PS-kustannus, 53–65.

Mökkilainoja nostettu aiempien vuosien tapaan. 2018. Tilastot, Rahalaitosten tase (lainat ja talletukset) ja korot. Julkaistu Suomen Pankin verkkosivuilla 31.7.2018. Viitattu 8.8.2018. <https://www.suomenpankki.fi/fi/Tilastot/rahalaitosten-tase-lainat-ja-talletukset-ja-korot/>.

Näin aloitat osakesijoittamisen eli nyrkkisääntöjä aloittelijalle. 2017. Artikkelinä Pörssisäätiön verkkosivuilla. Viitattu 5.9.2018.

<http://www.porssisaatio.fi/blog/2017/12/10/nain-aloitat-osakesijoittamisen-eli-nyrkksaantoja-aloittelijalle/>.

Omaisuu denhoito. 2014. Finans sivalvonnan verkkosivut. Finans siasiakas, finans sialan palveluita, sijoituspalvelut. Viitattu 4.9.2018.

http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiaakas/Finanssialan_palveluita/Sijoituspalvelut/Omaisuu denhoito/Pages/Default.aspx.

Opi osakkeet. 2017. Uudistettu 11. painos. Helsinki: Nasdaq Helsinki.

Osakeopas. 2017. Pörssisäätiön laatima opas, Pörssisäätiön verkkosivuilla. Viitattu 5.9.2018. <http://www.porssisaatio.fi/wp-content/uploads/2017/06/Osakeopas-2017.pdf>.

Paasi, M. 2016. Lapselle säästäminen kannattaa. Kirjoitus Nordnetin blogissa, löytyy Nordnetin verkkosivuilta artikkeleista, arki ja raha, lapselle säästäminen. Viitattu 22.5.2018. <https://blogi.nordnet.fi/category/arki-ja-raha/lapselle-saastaminen/>.

Pankkivuosi 2016. 2017. Finans sialan Keskusliiton julkaisema tulokatsaus. Viitattu 7.9.2018. <http://www.finanssiala.fi/materiaalit/FK-Pankkivuosi-2016.pdf>.

Parviainen, A. & Järvinen, S. Sijoittamalla miljonääriksi. 2012. Helsinki: Talentum.

Puttonen, V. 2009. Osta halvalla, myy kalliilla. Helsinki: WSOYpro.

Puttonen, V. & Repo, E. 2011. Miten sijoitan rahastoihin. 5. uudistettu painos. Helsinki: WSOYpro.

Pääomatuloista tehtävät vähennykset. 2017. Verohallinnon verkkosivut. Henkilöasiakkaat, verokortti ja veroilmoitus, tulot ja vähennykset, vähennykset. Päivitetty 11.5.2017. Viitattu 21.8.2018.

https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/verokortti-ja-veroilmoitus/tulot-ja-vahennykset/ilmoita_itse_nama_vahennykse/.

Pääomatulot. 2017. Verohallinnon verkkosivut. Henkilöasiakkaat, verokortti ja veroilmoitus, tulot ja vähennykset. Päivitetty 11.5.2017. Viitattu 16.8.2018.

<https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/verokortti-ja-veroilmoitus/tulot-ja-vahennykset/paaomatulot/>.

Rahastojen ominaisuuksia. 2014. Finans sivalvonnan verkkosivut. Finans sialan tuotteita, sijoittaminen, sijoitusrahastot. Viitattu 10.8.2018.

<http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiaakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Sijoitusrahastot/Ominaisuuksia/Pages/Default.aspx>.

Saario, S. 2016. Miten sijoitan pörssiosakkeisiin. 14. painos. Helsinki: Talentum Pro.

Siegel, J. 2014. Stocks for the long run. The definitive guide to financial market returns and long-term investment strategies. 5. painos. McGraw-Hill Education.

Sijoittajan vero-opas. 2018. Suomen Pörssisäätiön opas. Viitattu 21.8.2018.

http://www.porssisaatio.fi/wp-content/uploads/2017/05/Sijoittajan-vero-opas-2018_www.porssisaatio.fi_.pdf.

Sijoitusneuvonta on yksilöllisen suosituksen antamista. 2014. Finans sivalvonnan verkkosivut. Finans siasiakas, finans sialan palveluita, sijoituspalvelut. Viitattu 4.9.2018.

http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiaakas/Finanssialan_palveluita/Sijoituspalvelut/Sijoitusneuvonta/Pages/Default.aspx.

Sijoitusrahasto-opas. 2015. Suomen Pörssisäätiön opas. Viitattu 30.5.2018.

http://www.porssisaatio.fi/wp-content/uploads/2015/05/sijoitus_rahasto_opas_2015_b.pdf.

Sijoitusrahastot. N.d. Danske Bankin luoma tietopaketti rahastoista. Viitattu 30.5.2018. https://m.danskebank.fi/PDF/fi/Sijoitukset/FI_Rahastot.pdf.

Stokes, E. 2004. Market neutral investing: Build consistent low-risk profits by creating your own hedged portfolio. Dearborn Trade Publishing.

Suomalaiset säästävät lapsilleen entistä aktiivisemmin. 2014. Danske Bankin verkkosivut, tiedotarkisto. Viitattu 3.9.2018. https://www.danskebank.fi/fi-fi/tietoa-danske-bankista/media/Tiedotteet/Pages/20140714_Taloustaito_tukimus.aspx.

Säästäminen, luotonkäyttö ja maksutavat. 2017. Tekstiraportti Finanssiala ry:n tutkimuksesta. Viitattu 8.8.2018. http://www.finanssiala.fi/materiaalit/SLM_2017_Tutkimusraportti.pdf.

Säästö- ja sijoitusvakuutukset. 2012. Finanssivalvonnan verkkosivut. Finanssiasiakas, finanssialan tuotteita, sijoittaminen. Viitattu 28.8.2018. <http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Vakuutukset/Pages/Default.aspx>.

Säästö- ja sijoitusvakuutusten ominaisuuksia. 2013. Finanssivalvonnan verkkosivut. Finanssiasiakas, finanssialan tuotteita, sijoittaminen, säästö- ja sijoitusvakuutukset. Viitattu 28.8.2018. <http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Vakuutukset/Ominaisuuksia/Pages/Default.aspx>.

Talletussuoja. 2017. Finanssivalvonnan verkkosivut. Viitattu 27.9.2018. <http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Asiakkaansuoja/Korvausrahastot/Talletussuoja/Pages/Default.aspx>.

Tammi, S. 2018. Aloitteleva sijoittaja, ota nämä taloustermit ja avainluvut haltuun. Nordean Ajassa-palvelu. Talous & sijoittaminen. Viitattu 5.9.2018. <https://ajassa.nordea.fi/talous-sijoittaminen/fakta/aloitteleva-sijoittaja-ota-namatalousstermit-ja-avainluvut-haltuun/>.

Thomsett, M. 2007. Stock investor's pocket calculator: A quick guide to all the formulas and ratios you need to invest like a pro. AMACOM.

Tunnusluvut tutuiksi – Perehdy ainakin näihin ennen sijoituspäätöstä. N.d. OP Sijoittajakoulu, jakso 6. op.median verkkosivut. Viitattu 5.9.2018. <https://op.media/sijoittajakoulu/tunnusluvut-tutuiksi-perehdy-ainakin-naihin-ennen-sijoituspaatosta-92221c7f8e254e84be3effc366edc7a9>.

Vertaileva tutkimus. 2015. Jyväskylän yliopiston Koppa-verkkosivut, tutkimusstrategiat. Viitattu 23.5.2018. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/vertaileva-tutkimus>.

Liitteet

Liite 1. Tutkimusaineistona käytetty materiaali

Aktia Likvida+. N.d. Tietoja rahastosta Aktian verkkosivuilla. Viitattu 13.9.2018.

<https://www.aktia.fi/fi/saasta-ja-sijoita/rahastot/-/rahasto/LIKVIDA>.

Aktia Säästövakuutus. N.d. Säästövakuutuksen tuotetiedot. Viitattu 15.9.2018.

https://www.aktia.fi/documents/10552/98604/Aktia+s%C3%A4%C3%A4st%C3%B6vaakuutus+tuotetiedot+ja+ehdot_1.2017.pdf/b80a7a8e-298e-42f4-beb7-1c89a7cd1439.

Aktia Säästövakuutus – tuottava ja joustava vakuutussäästäminen. N.d.

Säästövakuutuksen tietoja Aktian verkkosivuilla. Viitattu 15.9.2018.

<https://www.aktia.fi/fi/saasta-ja-sijoita/vakuutussaastaminen>.

Avaintietoasiakirja. N.d. Aktia Säästövakuutuksen avaintiedot. Viitattu 15.9.2018.

https://www.aktia.fi/documents/10552/726538/Aktia+Livf%C3%B6rs%C3%A4kring+Aktia+Saastovakuutus+3_5.pdf/d40c948c-66db-47b1-b88d-4ec08790bbd6.

Avaintietoosite. N.d. Nordnet Superrahasto Suomi, avaintietoosite. Viitattu 7.9.2018.

<https://secure.msse.se/document/nordnetFI/F00000TH8W>.

Avaintietoosite. N.d. Sijoitusrahasto Aktia Likvida+. Viitattu 14.9.2018.

https://www.aktia.fi/documents/10556/729540/nettiavaintiedot_likvida_fi.pdf/e64a9bbf-1cd9-4bba-a6ce-ca5e4bf38178.

Avaintietoosite. N.d. Sijoitusrahasto LähiTapiola Maailma 50. Viitattu 12.9.2018.

<http://public.brandgate.fi/lahitapiola/lahitapiola/fi/tiedostot/114636/.pdf>.

Danske Kultapossutili. N.d. Tietoja tuotteesta Danske Bankin verkkosivuilla. Viitattu

6.9.2018. <https://danskebank.fi/sinulle/tuotteet/tilit/danske-kultapossutili#t5>.

Etämyyntitiedote. Tilit. N.d. Danske Bankin verkkosivut. Viitattu 6.9.2018.

<https://www.danskebank.fi/PDF/fi/Henkiloasiakkaat/Tilit,%20kortit,%20maksaminen/Tili-%20ja%20maksupalveluehdot/ETAMYYNTITIEDOTETILITFISP.pdf>.

Information Brochure. Nordnet Superfonden Finland. N.d. Nordnet Superrahasto

Suomen esite Öhmanin verkkosivuilla. Viitattu 7.9.2018. https://www.ohman.se/wp-content/uploads/Informationsbroschyr_Superfonden_FI_2015-1_ENG.pdf.

LähiTapiola Maailma 50. 2018. Rahaston esittely LähiTapiolan verkkosivuilla. Viitattu

12.9.2018. <https://www.lahitapiola.fi/henkilo/sijoitukset-ja-varainhoito/sijoitusrahastot/yhdistelmarahastot/maailma-50>.

Nordnetin hinnasto. N.d. Palveluiden hinnasto Nordnetin verkkosivuilla. Viitattu

14.9.2018. <https://www.nordnet.fi/palvelut-ja-tuotteet/hinnasto.html>.

Osakkeet ja osakesijoittaminen. N.d. Tietoa osakesijoittamisesta Nordnetin

verkkosivuilla. Viitattu 14.9.2018. <https://www.nordnet.fi/palvelut-ja-tuotteet/sijoitukset/osakkeet.html>.

Paasi, M. 2016. Lapselle säästäminen käytännössä. Artikkelit Nordnetin verkkosivuilla. Viitattu 11.9.2018. https://blogi.nordnet.fi/lapselle-saastaminen-kaytannossa/?_ga=2.16926331.31659329.1536481723-1980162371.1526392635&_gac=1.194137695.1535369265.CjwKCAjww07cBRBwEiwAMEoXPCeYjWeunLaNT43YVyfJJC3SxY9wgoYc6XZTBOKpZEt86T5PyR4XzBoCa_cQAvD_BwE.

Superrahasto Suomi. N.d. Tuotetietoa Nordnetin verkkosivuilla. Viitattu 7.9.2018. <https://www.nordnet.fi/super>.

Säästövakuutus lapselle. N.d. Tietoa säästövakuutuksen ottamisesta lapselle Aktian verkkosivuilla. Viitattu 15.9.2018. <https://www.aktia.fi/fi/vakuutukset/henkilovakuutukset/lapsivakuutus/saastovakuutus-lapselle>.

Liite 2. Nordnet Superrahasto Suomen alkuperäinen tuottolaskelma

Kk	Sijoitus	Tuotto	Tuotto vuodessa	Pääoma	Pääoma 2 % vuotuisen inflaatio huomiioon ottaen
0	0	0,00		0,00	0,00
1	40	0,00		40,00	39,20
2	40	0,46		80,46	78,85
3	40	0,93		121,40	118,97
4	40	1,41		162,80	159,55
5	40	1,89		204,69	200,59
6	40	2,37		247,06	242,12
7	40	2,86		289,92	284,12
8	40	3,36		333,28	326,61
9	40	3,86		377,14	369,60
10	40	4,37		421,51	413,08
11	40	4,88		466,39	457,06
12	40	5,40	31,79	511,79	501,56
13	40	5,93		557,72	546,57
14	40	6,46		604,18	592,10
15	40	7,00		651,18	638,16
16	40	7,54		698,72	684,75
17	40	8,09		746,82	731,88
18	40	8,65		795,47	779,56
19	40	9,21		844,68	827,79
20	40	9,78		894,46	876,58
21	40	10,36		944,83	925,93
22	40	10,94		995,77	975,85
23	40	11,53		1047,30	1026,36
24	40	12,13	107,64	1099,44	1077,45
25	40	12,74		1152,17	1129,13
26	40	13,35		1205,52	1181,41
27	40	13,96		1259,48	1234,29
28	40	14,59		1314,07	1287,79
29	40	15,22		1369,29	1341,90
30	40	15,86		1425,15	1396,65
31	40	16,51		1481,66	1452,03
32	40	17,16		1538,82	1508,05
33	40	17,82		1596,65	1564,71
34	40	18,49		1655,14	1622,04
35	40	19,17		1714,31	1680,03
36	40	19,86	194,74	1774,17	1738,69
37	40	20,55		1834,72	1798,03
38	40	21,25		1895,97	1858,05
39	40	21,96		1957,94	1918,78

40	40	22,68		2020,61	1980,20
41	40	23,41		2084,02	2042,34
42	40	24,14		2148,16	2105,20
43	40	24,88		2213,04	2168,78
44	40	25,63		2278,68	2233,10
45	40	26,39		2345,07	2298,17
46	40	27,16		2412,24	2363,99
47	40	27,94		2480,18	2430,57
48	40	28,73	294,74	2548,91	2497,93
49	40	29,52		2618,43	2566,06
50	40	30,33		2688,76	2634,99
51	40	31,14		2759,91	2704,71
52	40	31,97		2831,87	2775,24
53	40	32,80		2904,68	2846,58
54	40	33,65		2978,32	2918,76
55	40	34,50		3052,82	2991,77
56	40	35,36		3128,18	3065,62
57	40	36,23		3204,42	3140,33
58	40	37,12		3281,54	3215,91
59	40	38,01		3359,55	3292,36
60	40	38,91	409,56	3438,46	3369,69
61	40	39,83		3518,29	3447,93
62	40	40,75		3599,04	3527,06
63	40	41,69		3680,73	3607,12
64	40	42,64		3763,37	3688,10
65	40	43,59		3846,96	3770,02
66	40	44,56		3931,52	3852,89
67	40	45,54		4017,06	3936,72
68	40	46,53		4103,59	4021,52
69	40	47,53		4191,13	4107,30
70	40	48,55		4279,67	4194,08
71	40	49,57		4369,25	4281,86
72	40	50,61	541,39	4459,86	4370,66
73	40	51,66		4551,52	4460,49
74	40	52,72		4644,24	4551,35
75	40	53,80		4738,03	4643,27
76	40	54,88		4832,92	4736,26
77	40	55,98		4928,90	4830,32
78	40	57,09		5025,99	4925,47
79	40	58,22		5124,21	5021,72
80	40	59,36		5223,56	5119,09
81	40	60,51		5324,07	5217,59
82	40	61,67		5425,74	5317,23
83	40	62,85		5528,59	5418,02
84	40	64,04	692,77	5632,63	5519,98

85	40	65,24		5737,87	5623,12
86	40	66,46		5844,34	5727,45
87	40	67,70		5952,03	5832,99
88	40	68,94		6060,98	5939,76
89	40	70,21		6171,18	6047,76
90	40	71,48		6282,67	6157,01
91	40	72,77		6395,44	6267,53
92	40	74,08		6509,52	6379,33
93	40	75,40		6624,92	6492,43
94	40	76,74		6741,66	6606,83
95	40	78,09		6859,75	6722,56
96	40	79,46	866,58	6979,21	6839,63
97	40	80,84		7100,06	6958,05
98	40	82,24		7222,30	7077,85
99	40	83,66		7345,96	7199,04
100	40	85,09		7471,05	7321,63
101	40	86,54		7597,59	7445,63
102	40	88,01		7725,59	7571,08
103	40	89,49		7855,08	7697,98
104	40	90,99		7986,07	7826,35
105	40	92,51		8118,57	7956,20
106	40	94,04		8252,61	8087,56
107	40	95,59		8388,21	8220,44
108	40	97,16	1066,16	8525,37	8354,86
109	40	98,75		8664,12	8490,84
110	40	100,36		8804,48	8628,39
111	40	101,99		8946,47	8767,54
112	40	103,63		9090,10	8908,29
113	40	105,29		9235,39	9050,68
114	40	106,98		9382,37	9194,72
115	40	108,68		9531,05	9340,42
116	40	110,40		9681,45	9487,82
117	40	112,14		9833,59	9636,92
118	40	113,91		9987,50	9787,75
119	40	115,69		10143,18	9940,32
120	40	117,49	1295,31	10300,68	10094,66
121	40	119,32		10459,99	10250,79
122	40	121,16		10621,15	10408,73
123	40	123,03		10784,18	10568,50
124	40	124,92		10949,10	10730,12
125	40	126,83		11115,93	10893,61
126	40	128,76		11284,69	11058,99
127	40	130,71		11455,40	11226,29
128	40	132,69		11628,09	11395,53
129	40	134,69		11802,78	11566,73
130	40	136,72		11979,50	11739,91

131	40	138,76		12158,26	11915,10
132	40	140,83	1558,42	12339,09	12092,31
133	40	142,93		12522,02	12271,58
134	40	145,05		12707,07	12452,93
135	40	147,19		12894,26	12636,37
136	40	149,36		13083,62	12821,95
137	40	151,55		13275,17	13009,67
138	40	153,77		13468,94	13199,56
139	40	156,02		13664,96	13391,66
140	40	158,29		13863,24	13585,98
141	40	160,58		14063,82	13782,55
142	40	162,91		14266,73	13981,40
143	40	165,26		14471,99	14182,55
144	40	167,63	1860,53	14679,62	14386,03
145	40	170,04		14889,66	14591,87
146	40	172,47		15102,13	14800,09
147	40	174,93		15317,06	15010,72
148	40	177,42		15534,49	15223,80
149	40	179,94		15754,43	15439,34
150	40	182,49		15976,92	15657,38
151	40	185,07		16201,98	15877,94
152	40	187,67		16429,66	16101,06
153	40	190,31		16659,97	16326,77
154	40	192,98		16892,94	16555,08
155	40	195,68		17128,62	16786,05
156	40	198,41	2207,41	17367,03	17019,69
157	40	201,17		17608,19	17256,03
158	40	203,96		17852,16	17495,11
159	40	206,79		18098,94	17736,96
160	40	209,65		18348,59	17981,62
161	40	212,54		18601,13	18229,11
162	40	215,46		18856,59	18479,46
163	40	218,42		19115,01	18732,71
164	40	221,42		19376,43	18988,90
165	40	224,44		19640,87	19248,05
166	40	227,51		19908,38	19510,21
167	40	230,61		20178,98	19775,40
168	40	233,74	2605,70	20452,72	20043,67
169	40	236,91		20729,64	20315,04
170	40	240,12		21009,75	20589,56
171	40	243,36		21293,12	20867,25
172	40	246,65		21579,76	21148,17
173	40	249,97		21869,73	21432,33
174	40	253,32		22163,05	21719,79
175	40	256,72		22459,77	22010,58

176	40	260,16		22759,93	22304,73
177	40	263,64		23063,57	22602,30
178	40	267,15		23370,72	22903,31
179	40	270,71		23681,43	23207,80
180	40	274,31	3063,02	23995,74	23515,83
181	40	277,95		24313,69	23827,42
182	40	281,63		24635,33	24142,62
183	40	285,36		24960,69	24461,47
184	40	289,13		25289,81	24784,02
185	40	292,94		25622,75	25110,30
186	40	296,80		25959,55	25440,36
187	40	300,70		26300,25	25774,24
188	40	304,64		26644,89	26112,00
189	40	308,64		26993,53	26453,66
190	40	312,68		27346,21	26799,28
191	40	316,76		27702,97	27148,91
192	40	320,89	3588,12	28063,86	27502,58
193	40	325,07		28428,93	27860,35
194	40	329,30		28798,23	28222,27
195	40	333,58		29171,81	28588,38
196	40	337,91		29549,72	28958,72
197	40	342,28		29932,00	29333,36
198	40	346,71		30318,72	29712,34
199	40	351,19		30709,91	30095,71
200	40	355,72		31105,63	30483,52
201	40	360,31		31505,94	30875,82
202	40	364,94		31910,88	31272,66
203	40	369,63		32320,52	31674,11
204	40	374,38	4191,04	32734,90	32080,20
205	40	379,18		33154,07	32490,99
206	40	384,03		33578,11	32906,55
207	40	388,95		34007,06	33326,91
208	40	393,92		34440,97	33752,15
209	40	398,94		34879,91	34182,31
210	40	404,03		35323,94	34617,46
211	40	409,17		35773,11	35057,64
212	40	414,37		36227,48	35502,93
213	40	419,63		36687,11	35953,37
214	40	424,96		37152,07	36409,03
215	40	430,34		37622,42	36869,97
216	40	435,79	4883,31	38098,21	37336,25